ANT

Haftalık Dergi • 12 Aralık 1967 • Sayı: 50 • 125 Kuruş

Mustafa Suphi ve arkadaşları nasıl öldürülmüştü?

BASINA KARŞI TERÖR

Sunay, Demirel'le 1 saat görüştü

Cumhurbaşkanı Sunay, dün saat 15.30'da, Başbakan Demirel'i kabul ederek, bir saat görüşmüştür. Demirel, gazetecilerin soruları üzerine, «Sayın Cumhurbaşkanımıza, Türkiye'nin iç ve dış meseleleri hakkında bilgi arzettim» demiştir.

Istanbul'da

(Baştarafı 1. sahifede)

günden Kapıkule'den yurt dışına çıkamıyacağını anlamış ve nişanlısı ile birlikte Ankara'ya gelmiştir. İran ve Suriye üzerinden yurt dışına çıkma yollarını arayan Alfred'in, burada parası bitmiş, Polis takibi sırasında, nişanlısını da kaybetmiştir.

Makarios'a misilleme yapacağımızı ihtar etmişiz

LEFKOŞE — Yabancı bir muhabirin Lefkoşedeki diplomatik kaynaklara atfen bildirdiğine göre, Türkiye, üçüncü bir devletin aracılığıyla, Kıbrısa ihtarda bulunarak Adadaki Türklere karşı girişilecek herhangi yeni bir hareketin derhal askeri bir misilleme ve yol açacağını bildirmiştir. Boğaziçi köyündekine benzer olaylar tekrarlandığı takdirde Türk kuvvetleri hiç bir ön ihtarda bulunmaksızın daha önce tesbit edilmiş hedeflere hava akınlarında bulu-

..ve Kürşat olayı

HAFTANIN NOTLARI

4 aralık

ANT Dâvaları

● Cumhuriyet Savcılığı geçen hafta da, ANT mensupları hakkında yeni bir soruşturma açtı. Sunay'ın «Anayasa sosyalizme kapalıdır» şeklindeki demeci üzerine yazdığı «Kurilar Sofrasında Kavga» başlıklı yazıda Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a hakaret ettiği ileri sürülen dergimiz sahibi ve genel yayın müdürü Doğan Özgüden ile sorumlu müdürümüz Yaşar Uçar hakkında T.C.K.'nun 158 maddesine göre istenen ceza her biri için 4,5 yıldır.

Şişli kongresi

● Geçen defa çıkan olaylar yüzünden yapılamayan TİP Şişli ilçe Kongresi bu defa İl merkezinde yapıldı. Delege olmayanların ve haysiyet divanına verilen üyelerin alınmadığı kongrede yönetim kuruluna Nurettin Çavdargil (Başkan), Sevim Delen (Sekreter), Aslan Aslan (Sayman), Şükran Ercan, Hüseyin Ekinci, Bahri Sarı ve Hamit Yılmaz seçildiler. Ankarada Cevdet Sezer, Filiz Sezer, Tebessüm Sarp, Tahsin Konur, Hüseyin Gazi Apa, Atillâ Sarp, Tümer Önder, Selçuk Özdemir, Ersen Olgeç, Orhan Aydın ve Mehdi Başpınar adındaki üyeler, genel merkeze gönderilen uyarma yazısına imza koydukları için İl haysiyet divanı kararıyla partiden ihraç edildiler.

5 aralık

Sarıca istifa etti

● İstanbul Üniversitesi'nde sol eğilimlere karşı baskı gün geçtikçe şiddetleniyor. Açılış töreninde Rektör, Prof. Ekrem Şerif Egeli, üniversitelerde sol akımın bastırılması için mücadelenin devam ettirileceğini sağcılara müjdelemiş bulunuyordu. Nitekim, Hukuk Fakültesi Umumi Amme Hukuku kürsüsü asistanlarından TİP Genel Yönetim Kurulu Üyesi Murat Sarıca, kendisine karşı girişilen çeşitli baskı hareketleri sonunda üniversitedeki görevinden istifa etmek zorunda bırakıldı.

Yeni Fikir Kulübü

● Ankara'da Siyasal Bilgiler Fakültesi Basın ve Yayın Yüksek Okulu sosyalist öğrencileri yeni bir fikir kulübü kurdular. Yavuz Tarakçıoglu'nun başkanlığında Olcay Girgiç, Filiz Babacan, Pamir Teker, Taner Tuncel, Erol Mutlu ve Süleyman Çoşkun'un meydana getirdiği yönetim kurulu ilk bildirisinde şu açıklamada bulundu: «Yarın rotatif sahibi halk düşmanlarının, sansasyon meraklılarının, afyon tüccarı kalem üstatlarının karşısına bizler dikileceğiz. Ve satmıyacağız kişiliğimizi ne de yoksul Türk halkını üç kuruşluk kalem kirası karşılığında.. Tüm çabamız, imtiyazsız, sınıfsız, mutlu Türkiye için...»

İŞÇİLER UYANIYOR

Koç'a ithaf edilen kitap!

Sendika çevrelerinde son günlerde herkes bir kitaptan söz etmektedir. Bu, Genel İş Sendikası Eğitim Müdürü Engin Ünsal'ın «İşçiler Uyanıyor» isimli kitabıdır. 1963 yılında yayınladığı ve 5 lira fiyat koyduğu bu kitabı Engin Ünsal, «İşçiler ve işverenler için en iyi ortamı arayan bir kitaba müzahir olması dileğiyle...» Vehbi Koç'a ithaf etmiş, Koç müesseselerince çok sayıda satın alınarak kendisine maddi imkân sağlanmasını istemiştir. Koç da kitabı 29.8.1963 tarihinde üzerine «okuyup izahat vermenizi rica» şerhi düşerek incelenmek üzere müdürlerinden Fazlı Bey'e havale etmiştir. Ondan sonra ne olduğu henüz bilinmemektedir. Ancak bu ithaflı ve şerhli kitap bir zaman sonra işportaya düşmüş ve tesadüfen sendikacıların eline geçmiştir. İşçilerin uyanışının Koç'a satılıp satılmadığı meçhul olmakla beraber satma teşebbüsünde bulunan Engin Ünsal'ın halen CHP'nin sendikacı «beyin» lerinden biri olduğu çok iyi bilinmektedir!

6 aralık

Türkiye'ye komplo

● Türkiye'yi her bakımdan kontrol altında bulundurduklarını son Kıbrıs olayları ile de ortaya koyan batılı devletler, şimdi de Boğazlar'ın statüsünde değişiklik yapmak üzere harekete geçtiler. Batı Avrupa Birliği Parlâmentosu, Sovyetler'in Akdeniz'deki filolarını kuvvetlendirdiklerini ileri sürerek boğazlar statüsünü tayin eden Montreux Andlaşması'nın değiştirilmesini istemektedir. Kabul edilen kararda Amerikan 6. Filosu'nun Akdeniz'in savunmasında ana unsur olduğu bildirildikten sonra Sovyet gemilerinin Akdeniz'e geçişini önleyecek bir değişiklik şart koşulmaktadır. Amerika tarafından da desteklendiği şüphesiz olan tasarı taraflar arasında görüşme konusu yapıldığı takdirde Türkiye'nin Boğazlar üzerindeki bir çok haklarını kaybetmesi tehlikesi mevcuttur.

İkili anlaşmalar

● Türkiye ile Amerika arasındaki ikili anlaşmaları tek anlaşma haline getirmek için yapılan görüşmelerin yıl sonuna kadar neticeye bağlanacağı açıklandı. Türkiye'nin hükümranlık haklarına tamamen aykırı olan ikili anlaşmaların esasları değiştirilmemekte ve Amerikan üsleri kaldırılmamakta, sadece anlaşmalarda biçimsel değişiklikler yapılmaktadır. NATO Andlaşması'nın sona ermek üzere bulunduğu bir sırada Türkiye ile Amerika arasındaki ikili anlaşmaların başka biçimde yenilenmesi, Demirel iktidarının NATO'dan çekilmeyeceğini gösteriyor.

İşçiye oyun!

● Yıllardır sürüncemede bırakılan asgâri geçim indiriminin önümüzdeki yıl uygulanmasını ve ellerine beş on kuruş fazla para geçmesini bekleyen dar gelirliler, AP iktidarının hazırladığı yeni bir oyunla karşı karşıya geldiler. Maliye Bakanlığı'nın hazırladığı «Dekont sistemi» adlı yeni tasarıya göre, asgâri geçim indirimi sınırının genişletilmesiyle sağlayacakları tasarrufun büyük kısmını dar gelirliler yine devlete vergi olarak vereceklerdir. Hattâ, ücretleri yüksek olan dar gelirlilerin yeni sisteme göre verecekleri vergi, asgâri geçim indiriminin uygulanmasından önce ödedikleri vergiye göre daha da yüksek olacaktır.

Franco'ya direniş

● 29 yıldan beri İspanya'yı faşist bir dikta ile yöneten Franco'ya karşı direniş gün geçtikçe güçleniyor. Madrid Üniversitesi öğrenci birliği toplantısına katılacak heyetin polis tarafından nezaret altına alınmasını protesto etmek üzere öğrenciler belirsiz bir tarihe kadar dersleri boykot etmeğe karar verdiler. Franco, bu seneki doğum gününü gençlerin yuhaları arasında kutladı.

7 aralık

Aybar geldi

● Kopenhag'da Russell Mahkemesi toplantısına katılan ve Amerika'nın savaş suçlusu olarak mahkûm edilmesine oy veren TİP Genel Başkanı Aybar yurda döndü. Hava alanında verdiği demeçte Aybar şunları söyledi: «Johnson Vietnam'da dünya barışı için savaşıyor, demiş. Johnson bu sözlerle ancak kendi safında olanları inandırabilir. Tarihin kaydettiği en büyük

AYBAR

katliâmı, dünya barışını korumak için girişilmiş bir hareket olarak göstermek mümkün değildir. Dünya barışı Amerika'nın Vietnam'da yenilmesiyle sağlanmış olacaktır. Ve Amerika Vietnam'de mutlaka yenilecektir. Bütün geri kalmış milletlerin, hürriyetine yeni kavuşmuş veya kavuşmak üzere bulunan bütün halkların yüreği Vietnam halkı ile beraber çarpmaktadır. Vietnam halkı dünyanın bütün milletleri için döğüşüyor. Ve de Johnson'ın Vietnam ile bir tuttuğu Türkiye için döğüşüyor. Emperyalizmin entrikalarından ve cinayetlerinden ebediyen kurtulacağımız günler uzak değildir. Russell Mahkemesi çok başarılı geçti. Danimarka halkı büyük ilgi gösterdi mahkemeye. Benim (Genocide) üzerine mahkemeye sunduğum rapora ve Lelio Basso'nun raporuna dayanarak mahkeme ittifakla Amerika'nın Vietnamda (Genocide) suçu işlediğine karar verdi. Mahkeme bu oturumun sonunda işini bitirmiş bulunuyor. Mahkemeye başka müracaatlar da yapılmıştır. Mahkemeye sunduğum genocide hakkındaki raporda, pek yakınımızdaki bir Genocide örneği olarak Rumların Kıbrıs'ta işlediği cinayetleri belirttim. Maalesef bunlara bakmak fırsatını bulamayacağız. Bu mali güçlüklerden ve mahkemeyi teşkil edenlerin bu işe uzun boylu vakit ayırmağa imkânları olmamasından doğmaktadır. Mahkeme bir daimî komite kurmuştur. Bu komiteye beni de seçmişlerdir. Vietnam Savaşı bitinceye kadar bu komite Vietnam ile ilgili meseleleri görüşecektir.» Bilindiği gibi son oturumda mahkeme Amerika'yı Genocide suçu ile mahkûm ettiği gibi, Japonya, Tayland ve Filipin'i de suç ortağı ilân etmiştir.

8 aralık

Zenciler ve Vietnam

● **Russell Mahkemesi'nde tanık olarak bulunan Kara İktidar hareketinin lideri Carmichael, Paris'te Vietnam Komitesi'nin düzenlediği bir toplantıda yaptığı konuşmada Amerikan zencilerinin Vietnam'da barış istemediğini, aksine, Vietnam'lıların Birleşik Amerika'yı yenmesini arzu ettiğini söyledi. 5 binden fazla dinleyiciye hitabeden zenci lideri, Amerika'ya karşı bir direnme hareketi kurmak zamanı geldiğini belirterek «Bu gaye için zenciler, Vietnamlı yoldaşlarını kanlarıyla desteklemeğe hazırdırlar. Kibarca davranmak zamanı geride kalmıştır. Kuvvete kuvvetle cevap vermenin zamanı gelmiştir. Amerika'ya karşı koymak cesaretini gösteren Vietnam halkını desteklemeliyiz. Bir ihtilâlcinin görevi, ihtilâlci kardeşlerine yardım etmektir» dedi.**

Büyük katliâm

● Russell Mahkemesi'nin Amerika'yı mahkûm etmesinden bir hafta sonra, Amerika'nın gerçekten bir savaş suçlusu olduğu, bizzat bir Amerikan gazetecisinin verdiği haberle de doğrulandı. New York Times Gazetesi yazarlarından Harrison Salisbury'nin bildirdiğine göre, Kuzey Vietnam'a yapılan Amerikan bombardımanları sırasında yarım milyona yakın sivil ölmüş bulunmaktadır. Salisbury'nin ifadesine göre, «Bütün bu kayıplar dahi, Kuzey Vietnam halkının mâneviyatını kırmamış, aksine pekiştirmiştir.»

9 aralık

Plan ve OCDE

● Türkiye'ye Yardım Konsorsiyomu'nun son toplantısını gizli olarak izleyen bir Türk gazetecisinin verdiği özel habere göre toplantıda Konsorsiyom'un Ekonomik Müşaviri İngiliz profesörü Berrill, İkinci Beş Yıllık Kalkınma Plânı'nı ağır şekilde tenkit ederek şu noktaları yetersiz bulduğunu bildirmiştir: 1) İthalât yanlış tahmin edilmiştir, 2) Turizm gelirleri fazla iyimserdir, 3) İşçi döviz gelirlerinin tahmin edilen miktara çıkması güçtür, 4) Dış yardım ihtiyacı tahmin edilenden fazla olacaktır, 5) Türk ekonomisi Demirel'in izah ettiği gibi kendi kendine yeterililik (Viabilité) durumuna ikinci beş yıl içinde değil, ancak üçüncü beş yıl sonunda varabilecektir. Resmi bildiride birtakım yuvarlak ifadeler kullanmakla yetinen Konsorsiyom, Türkiye'nin istediği taahhütlere de girmemiştir. Beş yıllık ihtiyaç yerine her yıl karşılanmak üzere kredi açılması kararlaştırılmıştır

Orhan Kemal dâvası

● **Unkapanı'nda bir lokantada «komünizm propagandası» yaptıkları iddiasıyla Dördüncü Ağırceza Mahkemesi'nde yargılanan tanınmış Türk yazarı Orhan Kemal ve beş arkadaşı, son duruşmada mahkemeye 97 kişilik bir tanık listesi vermişlerdir. Listede, iki muhbirin dışında, mahalle muhtarı dahil bütün mahalle sâkinlerinin isimleri bulunmaktadır.**

10 aralık

NATO Mitingi

● **Gençlik kuruluşları, Türkiye'nin NATO'dan çekilmesini sağlamak üzere eyleme geçmişler ve ilk olarak Cumartesi günü Ankara'da NATO aleyhtarı bir miting düzenlemişlerdir. Barış Derneği'nin çağrısı üzerine Ankara'daki 18 öğrenci kuruluşu ile İstanbul'daki öğrenci kuruluşları adına önceden yapılan basın toplantısında gençler «NATO asıl gayesinden uzaklaşmış ve Amerika'nın emellerine hizmet eder duruma geçmiştir. NATO'dan ayrılmamızı sağlamak üzere 4 Nisan'a kadar toplantılar, yürüyüşler, mitingler düzenleyeceğiz, bu amaçla imza toplayacağız. Bütün yurtta girişeceğimiz eylemlere 4 Nisan günü bütün yurtta yapacağımız toplantılarla son vereceğiz» demişlerdir. Miting için Ankara'nın sokaklarına NATO aleyhtarı afişler asılarak halk toplantıya çağırılmış, ancak bu afişlerin bir kısmı polisler tarafından yırtılmıştır. Miting günü binlerce genç ellerinde dövizler olduğu halde marşlar söyliyerek bir araya gelmişlerdir. Marşlardan birinin sözleri şöyledir: «Ankara'nın taşına bak - Amerika'nın işine bak - Bizi Yunan'a satıyor - Şu Yankee'nin işine bak - Ankara'nın taştır yolu - NATO üsler sağı solu - Amerika evine dön - yoktur bunun sağı solu». Mitingte konuşmacılar, NATO'nun içyüzünü ve Amerikan emperyalizminin Türkiye üzerinde oynadığı kirli oyunları açıklayan konuşmalar yapmışlardır.**

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

NATO'YA HAYIR!

Türkiye bir dönüm noktasına yaklaşmıştır; 4 Nisan 1968 tarihine kadar NATO'ya «Evet» yada «Hayır» demek durumundadır. Dört aya kadar Türkiye ya elini kolunu bağlayan, kendisini bir Amerikan uydusu durumuna düşüren, milli meselelerinde dahi ordusunu dilediği gibi kullanmasına engel olan bu prangayı kopartıp atacak, yada susmayı tercih ederek «kurulmakta olan yeni dünya» nın dışında dümensuyu politikasını sürdürerek dünya halklarının büyük atılımının gerisinde kalacaktır. Böyle tarihi bir dönüm noktasında, Türkiye'nin kaderi üzerinde söz sahibi olan bütün demokratik kuvvetler, baskı grupları, siyasi partiler ve düşünen insanlar açıkça bir tercih yapmak zorundadırlar. Türkiye'nin NATO'dan çekilip çekilmemesi meselesi, sadece «sandıktan çıkma» Süleyman Bey'in takdirine bırakılamaz. Süleyman Bey'in sandıktan çıktığı günden beri köprülerin altından çok sular akmış, NATO zındanının başgardiyanı Amerika'nın kirli oyunları birer birer açığa çıkmış, özellikle son Kıbrıs gerilimınde Türk halkı, NATO'nun Türkiye için nasıl bir musibet olduğunu bütün çıplaklığıyla anlamıştır. Bu itibarla, iktidar icazetini Teksas'lı Johnson'ın koltuğu altında çektirdiği fotoğraflardan alan Süleyman Bey'in NATO'da kalmak yolunda vereceği karar, Türk halkını bağlamıyacaktır.

Türkiyenin NATO'dan çekilip çekilmemesi konusunda açık seçik konuşan ilk parti TİP olmuştur. Bunu gençlik kuruluşlarının NATO aleyhinde düzenledikleri kampanya izlemiş ve hafta sonunda Ankara'da yapılan mitinglerle mesele artık **«sokaktaki adam»** ın malı olmuştur. Öteki siyasi partier bu konuda nasıl bir tutum takınacaklardır? Özellikle CHP? Çünkü, bugün için hiçbir temsil yetkisi kalmamış, yada açıkça Amerikan maşası olarak kurulmuş bulunan siyasi partilerin NATO konusunda söyliyecekleri sözler pek önemli değildir. Ama, Türkiye'nin birinci kurtuluş savaşını yürütmenin şerefini üstlendiği kadar Amerika'yı Türkiye'ye sokmanın sorumluluğunu da sırtında taşıyan CHP, hele Ortanın Solu hareketiyle anti - emperyalist bir platforma sürüklendikten sonra NATO konusunda kesinlikle **«evet»** yada **«hayır»** demek zorundadır. Nitekim, mesele bugünden CHP'nin yetkili organlarında tartışılmağa başlanmıştır. CHP Lideri İnönü hafta sonunda yaptığı çeşitli konuşmalarda şimdilik kesin tutum takınmamış; NATO'dan çıktığımız takdirde Sovyetler'e yaklaşmamız gerekeceğini, Türkiye'nin ve Türk halkoyunun buna hazırlıklı olmadığını söylemekle yetinmiştir.

NATO'nun Türkiye için yarattağı hendikaplar ortada dururken ikinci planda kalan bir takım nedenlerle kesin karar vermekten kaçınmak, kabule şayan bir özür değildir. NATO'dan ve dolayısıyla Amerika'dan kopan bir Türkiye'nin mutlaka bir başka devletin hegemonyası altına girmesi gibi bir zorunluluk yoktur. Nitekim, birinci kurtuluş savaşında da Türkiye emperyalizme karşı savaşırken Sovyetler Birliği'nden yardım görmüş, ama onun hegemonyası altına girmemiştir. Üstelik, bağımsız bir devlet, uluslararası politikada, bloklara mensup ülkelere göre daha büyük avantajlara sahiptir. Makarios'un Kıbrıs konusunda patlak veren bütün krizlerden başarı ile kurtulması, bunun en somut örneğidir. Nitekim Sayın İnönü de, geçen hafta bir Amerikalı gazeteciye verdiği demeçte «Makarios'un kuvveti Amerika'yı ve Rusya'yı kendi çıkarına iyi kullanabilmesinden geliyor» **demiştir. Türkiye ise, NATO'da kaldıkça, sadece Kıbrıs meselesinde değil, bütün milli meselelerinde zayıf ve yenik düşecektir. Bunun içindir ki, herşeyden önce, NATO'yu yenmek, bu esaret zincirini kopartmak lâzımdır. NATO'ya kesinlikle «hayır!» diyemeyenler, Türkiye'nin tarihine 1919 Manda'cılarınınkinden de ağır bir mahkûmiyet ilâmı ile geçeceklerdir.**

yeni **TANİN**

4 ARALIK 1967

Son Kıbrıs buhranı sırasında

BÜYÜK SKANDAL

Bir Bakanın eşi Atina'ya gizli sırlarımızı verirken yakalandı

Yeni Tanin'in dâva konusu olan «skandal» haberi.

TUTUKLANAN GAZETECİ NECDET ONUR

Basına karşı terör ve Kürşad olayı

Türk basınının 27 Mayıs vrimi'nden önce geçirdiği ranlık devir yeniden hortnıştır. Hemen her gün Cumrlyet Savcılığında gazeteci hakkında yeni yeni dâva yaları açılmakta, toplu ba. ve ağır ceza mahkemeleri. clarında dâvâ açılan gazete. erle dolup taşmaktadır. Me. i, sadece geçen Çarşamba nü İstanbul Toplu Basın Mah nesi'nde 23 dâvada 28 ga. ecinin birden yargılanması. ısına karşı terör» kampan. ının nasıl bir insafsızlıkla rütüldüğünü göstermekte.

Adalet Bakanı Hasan Din. 'in teminatsız savcılar eliyle vam ettirdiği «basına karşı ör» kampanyası, eğer yar. ların da teminatlarını orta n kaldırmak için girişilen ebbüsler başarıya ulaşırsa. t yakın zamanda cezaevleri. ı gazeteciler tarafından dol. rulmasıyla sonuçlanacaktır.

Özelikle sosyalist yazarların zılarını kovuşturma konusu pan savcıların bugüne kadar yazarlar ve yazılarını ya ılayan sorumlu müdürleri kkında açtıkları dâva ve soşturmalarda istedikleri ceza ktarı yüzlerce yılı bulmuş. Aşağıda da görüleceği gibi, sadece ANT yazarları hakkında açılan dâva ve soruşturmalarda ANT'çılar hakkında istenen cezaların miktarı toplam olarak 133,5 yılı bulmaktadır.

Geçen Çarşamba günü Toplu Basın Mahkemesi'nde yargılanan gazeteciler arasında Cumhuriyet Gazetesi fıkra yazarı İlhan Selçuk da bulunmaktadır. Selçuk, Cumhurbaşkanı'nın «Anayasa sosyalizme kapalıdır» şeklindeki demeci üzerine yazdığı «Tarih düşürmek için» başlıklı fıkrada Cumhurbaşkanı'na hakaret ettiği iddiasıyla yargılanmakta ve savcılık tarafından beş yıl hapisle cezalandırılması istenmektedir.

İlhan Selçuk dâvasının önemli yanı, Savcı tarafından açılan dâvaya Demirel'in, kendisine de aynı yazıda hakaret edildiği iddiasıyla müdahil olarak katılmasıdır. Bugüne kadar basının tenkitlerine karşı tahammüllü görünmeğe çalışan Demirel'in, bundan böyle gazeteciler hakkında dâva açmak yolunu tutacağı anlaşılmaktadır.

Geçen hafta basın dâvaları bakımından bir önemli gelişme de, 27 Mayıs'tan beri ilk defa bir gazetecinin, hakkında kesin hüküm verilmeden tutuklanması olmuştur.

Tutuklanan gazeteci, Yeni Tanin Gazetesi İstihbarat Şefi Necdet Onur'dur ve tutuklanma sebebi Turizm ve Tanıtma Bakanı Nihad Kürşat'ın eşiyle ilgili bir yayındır.

4 Aralık 1967 tarihli Yeni Tanin Gazetesi «Büyük skandal» başlığıyla bir haber yayınlayarak Turizm ve Tanıtma Bakanı Nihad Kürşat'ın eşinin Kıbrıs gerginliği sırasında Bakanlar Kurulunda alınan kararları milletlerarası telefonla Atina'ya bildirdiğini ileri sürmüştür.

Necdet Onur tarafından yazılan haberde iddia edildiğine göre, «**Kürşadın Girit asıllı eşinin, C.K. isimli bir telefon memuresi aracılığıyla yaptığı konuşmada Rumca olarak Atina'ya bilgi verdiği Millî İstihbarat Teşkilâtı tarafından bantlarla tesbit edilmiştir.**»

Yeni Tanin Gazetesi'nin son zamanlarda Güven Partisi'nin gayrimeşru organı olması ve Güven Partisi'nin de başında Turhan Feyzioğlu'nun bulunması Millî İstihbarat Teşkilâtı'na atfen verilen haberin doğru olabileceğini bir çok kimseye düşündürmüştür. Zira, Turhan Feyzioğlu'nun başbakan yardımcılığı sırasında Millî İstihbarat Teşkilâtı'nın yönetimini elinde bulundurduğu ve GP liderinin bu güvenlik servisinin bazı unsurlarıyla yakın ilişkisi olduğu bilinmektedir.

Haber gazetede yayınlanır yayınlanmaz Demirel derhal Kürşad'ı evine çağırmıştır. Demirel ile yaptığı on dakikalık görüşmeden sonra gazetecilere bir demeç veren Kürşad, yayının bir tertip olduğunu ileri sürmüş ve şunları söylemiştir:

«**Geçen hafta içinde gündüz saatlerinde eşimi Atina'dan bir Türk arkadaşı şahsî bir mesele için aramıştır. Eşimin Atina ile yaptığı tek konuşma budur ve muhaverenin kiminle yapıldığı, neleri ihtiva ettiği hususları da ilgili makamlarca malûmdur. Kaldı ki, iddia edildiği gibi, eşim Giritli olmayıp bir tek kelime Rumca bilmez ve muhavere Türkçe yapılmıştır.**» Kürşat, ayrıca, gazete sorumlularına ispat hakkı tanıyacağını da açıklamıştır.

Bakanın açıklama yaptığı gün Ulus Gazetesi de, «**Soruşturmamız ve sonuçları**» başlıklı bir yazı ile bakanın savunmasını zayıf düşürecek bazı iddialar ortaya atmıştır. Ulus'un yayınında da şöyle denilmektedir:

«**Bizim bu konuda yaptığımız soruşturma ve inceleme sırada Kürşad'ın eşi Vedia Kürşat'ın Atina ile telefon konuşmaları yaptığı PTT Uluslararası Telefon Servisi'nce tesbit edilmiş ve bu konuşmaların Rumca yapıldığı iddia edilmiştir. İleri sürüldüğüne göre durum ilgili makamlara da duyurulmuştur. Vedia Kürşat'ın Atina ile telefon görüşmelerine önce Türkçe olarak başladığı, daha sonra Rumca olarak devam ettiği iddiasında bulunulmuştur. Cenevre'de kabul edilen uluslararası bir talimatname gereğince konuşmaları kolaylaştırmak ve fazla döviz kaybını önlemek için araya giren ve Rumca bilen bir memure durumun farkına varmış ve ilgilileri uyarmıştır. Bunun üzerine konuşmaların tesbiti yönüne gidilmiştir. Bu konuşmaların buhran sırasında bir kaç kere tekrarlandığı, olayın tesbitinden sonra da bir süre devam ettiği öne sürülmüştür.**»

Görüldüğü gibi ortada yurdun güvenliği bakımından gerçekten önemli bazı iddialar ve

ANT'çılar hakkında istenen ceza miktarı 133.5 yılı buldu

ANT hakkında son iki ay içinde açılan soruşturma ve dâvalar birden bire yoğunlaşmış ve ANT'çılar hakkında istenen ceza miktarı 133.5 yılı bulmuştur.

Son olarak geçen hafta Genel Yayın Müdürümüz Doğan Özgüden ve Yaşar Uçar hakkında «Cumhurbaşkanı'na hakaret ettikleri» **iddiasıyla yeni bir soruşturma açılmış ve her biri için 4,5 yıl hapis cezası istenmiştir. Sunay'ın Londra'da verdiği demeçte Anayasa'nın sosyalizme kapalı olduğunu iddia etmesi üzerine yazılan** «Kurtlar Sofrasında Havgal» **başlıklı yazıda kullanılan** «Sunay'ın demeci sosyalist muhalefete karşı bir komplonun habercisi ise, bu komplonun Anayasa Mahkemesi önünde ergeç perişan olacağı muhakkaktır» **cümlesinin Cumhurbaşkanı'na hakaret olduğu ileri sürülmektedir.**

Doğan Özgüden hakkında bugüne kadar altı dâva açılmış olup istenen ceza miktarı toplam olarak 13,5 yıldır. Ayrıca savcılar Özgüden aleyhinde beş soruşturma açmış olup istenen ceza miktarı 30,5 yıldır. Böylece Özgüden hakkında toplam olarak 44 yıl hapis cezası istenmektedir.

Arkadaşımız Yaşar Kemal hakkında bugüne kadar üç dâva ve iki soruşturma açılmıştır. Hepsi 312. maddeye göre «sınıfları tehlikeli surette kin ve adavete teşvik ettiği» **iddiasıyla açılan dâva ve soruşturmalarda Yaşar Kemal hakkında istenen ceza miktarı toplam olarak 10 yıldır.**

Yine dergimiz yazarlarından Can Yücel hakkında da savcılık bir dâva ve bir soruşturma açmış ve her ikisinde de toplam olarak 8 yıl hapis cezası talep edilmiştir.

Çetin Altan'ın da ANT'ta yazdığı yazılardan ikisi dâva ve soruşturma konusu olmuştur. «Bahtsız halka oynanan oyunlar» **başlıklı yazısından dolayı Ahmet Muşlu'nun açtığı dâvada istenen ceza 3 yıldır. Ayrıca, Çetin Altan'ın** «Bornova Savcısı lütfen dinleyiniz» **başlıklı yazısının ANT'ta yeniden yayınlanması üzerine Cumhuriyet Savcılığı soruşturma açmıştır. Bilindiği gibi Çetin Altan, bu yazısının yayınlandığı sayıda yazdığı çağrıda, Millet Meclisi'nde okunan bir yazısının yayınlanmasının suç teşkil etmeyeceğini bildirmişti. Buna rağmen, savcılık yazıyı soruşturma konusu yapmıştır. Ancak, Çetin Altan'ın yasama dokunulmazlığı bulunduğu için hakkında savcılık dâva açamamaktadır.**

«Bornova Savcısı lütfen dinleyiniz» **yazısından dolayı Sorumlu Müdürümüz Yaşar Uçar Savcılığa çağırılarak sorgusu yapılmıştır. Türk Ceza Kanunu'nun 142. maddesine göre açılan soruşturmada söz konusu ceza miktarı 15 yıla kadar hapistir.**

Yaşar Uçar hakkında ayrıca bugüne kadar 3 dâva ve 7 soruşturma açılmıştır. Açılan dâvalarda istenen ceza miktarı 6 yıl hapis, soruşturmalarda ise «Bornova Savcısı, lütfen dinleyiniz» **dahil 47,5 yıldır. Yaşar Uçar hakkında istenen ceza miktarı toplam olarak 53.5 yılı bulmaktadır**

bu iddiaları reddeden bir savunma vardır.

Savcılık ve mahkeme dolaplalarda olduğu gibi, iddianın doğruluk derecesinį tesbit etmek üzere harekete geçmiş, ayrıca Nihad Kürşad ile eşi Vedia Kürşad da, şahıslarına hakaret edildiği iddiasıyla Yeni Tanin Gazetesi sorumluları hakkında şikâyetçi olmuşlardır.

Savcılık ve mahkeme dolaplarında bu şekilde yayınlar üzerine açılmış yüzlerce soruşturma ve dâva dosyası bulunduğu ve sanıkların hiçbiri tutuklanmadığı halde, Savcılık 27 Mayıs'tan beri görülmemiş bir tutum takınarak **«tutuklanma»** talebiyle Onur'u adliyeye sevketmiş ve 4. Sulh Ceza Mahkemesi de, savcının isteğine uyarak genç gazeteciyi tutuklamış ve cezaevine göndermiştir.

NİHAT KÜRŞAT, EŞİ VE ÇOCUKLARI İLE...

İlk sorgusunda, Necdet Onur, iddialarının doğru olduğunu söylemiş, ancak gazetecilik kuralları gereğince haber kaynağını açıklamayacağını, delilleri ise mahkemede ortaya koyacağını bildirmiştir.

Onur'un yazdığı haber doğru mudur, değil midir? Bunu muhakkak ki, mahkemeler tesbit edecektir. Sadece toplu basın mahkemesinin vereceği karar da, Onur'un suçlu olup olmadığının tesbiti için yeterli değildir. Mahkûmiyet halinde karara itiraz edilmesi ve Yargıtay'ın da bu itirazı inceleyerek lehte ya da aleyhte bir hüküm vermesi mümkündür. Yargıtay'ın kararı kesinleştikten sonradır ki, gazetecinin suçlu olup olmadığı anlaşılabilecektir. Ve eğer suçu sabit olursa, muhakkak ki, hak ettiği cezayı, ne kadar ağır olursa olsun, çekecektir.

Önemli olan nokta, bir gazetecinin, hakkında kesin hüküm verilmeden, suçluluğu tam anlamıyla sabit olmadan, tutuklanması yolunun açılmış olmasıdır.

Ne yazık ki, bazı meslek teşekkülleri, bu tehlikeyi görememiş, mesele açıklığa kavuşmadan ve haberin doğru olup olmadığı kesin bir kararla açıklanmadan sırf Nihad Kürşad'ı savunmak üzere adliyeyi etkileyici bildiriler yayınlamışlardır.

Buna karşılık Necdet Onur'un üyesi bulunduğu Ankara Gazeteciler Cemiyeti'nin Başkanı Beyhan Cenkçi, bu konuda ANT'a şunları söylemiştir:

«Bu, adliyeye intikal etmiş bir olaydır. Hiçbir teşekkül bu konuda lehte veya aleyhte yayın yapamaz. İzmir ve İstanbul Gazeteciler Cemiyetleri bu konuda hata etmişlerdir. Bizi ilgilendiren nokta, bir gazetecinin tutuklanmış olmasıdır. Hukukçularla temas ettik. Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 104. maddesi bir kimsenin hangi hallerde tutuklanabileceğini tesbit etmiştir. Necdet Onur olayında bu tutuklama sebeplerinden hiçbiri yoktur.»

İstanbul gazetecileri de imza toplayarak, Gazeteciler Cemiyeti Başkanı Burhan Felek'in Kürşad'a kendi meslekdaşını suçlayıcı bir telgraf çekmesini protesto etmişlerdir.

Gerçekten de, bir günde 28 gazetecinin mahkemelere sevkedildiği bir sırada basın hürriyetini savunması gereken meslek teşekküllerinin tam bir tarafgirlikle hareket ederek **«gazeteci tutuklama»** yolunun açılmasını tasvip etmeleri meslekî bir skandal olmuştur.

Öte yandan, TİP İstanbul Milletvekili Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılması için AP iktidarı yeniden teşebbüse geçmiştir. Bilindiği gibi, geçen yıl Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılması yolunda verilen karar, ilgili komisyonların usulsüz teşkil edildiği gerekçesiyle Anayasa Mahkemesi tarafından bozulmuş bulunuyordu.

Millet Meclisi Anayasa ve Adalet Komisyonlarından kurulu ortak komisyon geçen hafta dokunulmazlık dosyaları konusunu yeniden ele almıştır. Karma komisyon, dosyaları incelemek üzere beş kişilik bir ihzarî komisyon seçmiştir. İhzarî komisyona, geçen yıl Çetin Altan'ın dokunulmazlığının kaldırılmasında en büyük rolü oynayan AP Milletvekili Kemal Bağcıoğlu yeniden dahil edilmiştir. Bağcıoğlu'ndan başka Mazhar Arıkan (AP), Osman Hacıbaloğlu (AP), Emin Paksüt (GP) ve Nermin Neftçi (CHP)'den kurulan ihzarî komisyon dosyaları inceleyerek hazırlayacağı raporları Ortak Komisyona verecektir.

AP iktidarı, 1960'dan önce DP
iktidarının sürüklendiği çıkm
za çok kısa bir zamanda
rüklenmiştir. Basının tenkit
rine tahammülsüzlük had
hasına ulaşmış, mücadeleci
lemlerin hepsini susturm
için teminatsız savcılar sef
ber edilmiş, gazetecilerin b
ları üzerine **«hapishane teh
di»** Demoklesin kılıcı gibi a
mıştır. Ama iktidar hangi
reye başvurursa vursun, ina
ları uğrunda mücadele ed
gazetecileri susturmağa m
vaffak olamıyacaktır.

ANT'IN RİCASI

Ant'ın ikinci cildi de yıl sonunda tamamlanacak ve cild kapaklarıyla ANT ciltleri hazırlanacaktır. Bu arada, bir çok okuyucumuz, ellerinde *bulunmayan* ANT'ın birinci cildine de sahip olmak istemektedir. Ancak, birinci cildi yaptırabilmek için kolleksiyonumuzda eksik sayılar bulunmaktadır. ANT'ın 19. ve 21. sayısından ellerinde fazla bulunan okurlarımız bu dergileri «ANT Dergisi - P.K. 934 Sirkeci - İSTANBUL» adresine gönderdikleri takdirde dergilerin bedeli derhal adreslerine yollanacaktır. Okurlarımızın gösterecekleri ilgiye şimdiden teşekkür ederiz

İki ermiş

Yaşar Kemal

İki ermiş ünlenmiş bir zamanlar, birisi dağda ötekisi kasabada. Dağdaki ermiş bir çobanmış, şehirdeki bir kunduracı... Şehirdeki ermiş de, dağdaki ermiş de türlü kerametler gösterirlermiş. Ama dağdaki çoban ermişin kerametleri dillere destan ve akıllar almaz kerametlermiş. Bunlar biribirlerini duyarlar, biribirlerinin kerametlerinden haberdar olurlarmış. Dağdaki çoban ermiş bir gün düşünmüş, şu şehirdeki ermiş kardeşime bir gideyim, demiş. Bir at torbasına süt sağmış, at torbasını ağzına kadar sütle doldurmuş. Önce at torbasını anlatalım ki, at torbasına süt doldurmanın ne mene bir iş olduğunu öğrenelim. At torbası keçi kılından dokunur... İri iri dokunur. Kalbur gibidir, içinde ancak saman, bir de arpa durabilir... Değil süt, daha koyu bir şey bile durmaz, akar gider. Keramet bu ya, dağdaki çoban ermiş şehirdeki kardeşine kerametini gösterecek ya, at torbasına doldurmuş südünü. Yani kalburda süt taşımak gibi bir şey. Bak, arkadaş, diyecek ben sana geldim ama, kerametimle geldim. At torbasında sana süt getirdim. Almış südünü gelmiş şehirdeki ermişin dükkânına.

«Selâmünaleyküm» demiş. «Ben geldim işte. Ben senin dağdaki çoban ermiş kardeşinim. Bir torba da süt getirdim sana. Bu sabah sağdım.»

Kunduracı ermiş süt torbasını duvardaki çiviye asmış. Bir de içinden geçirmiş, adam ermiş ki ermiş, demiş. Bu torbada südü tutmak her ermişin kârı değil.

Konuşmağa, hoş beş etmeğe başlamışlar. Derken içeriye genç ve güzel bir kadın girmiş, ayağındaki ayakkabıyı çıkarmış, o ayakkabıyı çıkarırken çoban ermiş kadının ak bacaklarını görmüş. Ağzının suyu akmış. Yüreği bozulmuş. Kunduracı ermiş bakmış ki, tıp tıp, iki damla süt düşmüş torbadan. Kunduracı ermiş çoban ermişe bakmış gülümsemiş. Derken güzel bir kadın daha gelmiş, bir ayakkabıyı giymeğe başlamış, ak bacakları daha da açılmış. Çoban ermiş hayran kalmış, ağzının suyu akmış, yüreğini iyice bozmuş... Kunduracı ermiş bakmış ki, o anda, torbadaki bütün süt, şorrrrr! diye boşalıvermiş.

Kunduracı ermiş demiş ki, şaşkın şaşkın bakan, kerameti bozulan çoban ermişe:

«Kardaş,» demiş, «senin o dağ başında ermişlik kolay. Gücün varsa gel de şehirde yap ermişliği.»

Kıssadan hisse.

Bizim gençliğimizde sosyalistlik şimdiki kadar zor değildi. Zulüm vardı, hapisane vardı, dayak vardı, öldürülmek vardı, ama gene de şimdiki kadar zor değildi... Bir kere aç bırakılmak da vardı... Yıllar yılı işlerden koğulmak, iş bulamamak ve sürünmek... Bir kere sosyalistlik damgasını yedin mi artık iflah olmazdın. En azından açlıklardan açlık, hakaretlerden hakaret beğen... Türk sosyalistlerinin çektiğini çekmiş, şu insan soyu içinde çok az kişi vardır, bence. Yirmi sekiz yıldır şu kavganın iyi kötü içindeyim, çok şey gördüm. Türkiye sosyalistleri içinde yiğitler kahramanlar gördüm. Korkaklar yiğitler gördüm. Dayananlar sinenler gördüm. İnsan üstüne epeyce bilgilerim oldu. Ama şu son iki yıl içinde insan üstüne, yiğitlik korkaklık, bencillik, fedakârlık üstüne öğrendiklerim bütün ömrümde öğrendiklerimin hepsinden üstün ve çok.

Güç koşullardan dolayı, zulümlerden dolayı Türkiyedeki sosyalistlik bir çeşit başıbozuk sosyalistlik olmuştur şimdiye kadar, çoğunlukla. Bunun, bu çoğunlukla sözcüğünün üstünde durmak gerek... Bazı, iyi yetişmiş kimseleri, araya katmamak için çoğunlukla diyorum. Bir çağın fedâkâr, namuslu insanlarının hakkını yememek, onları başıbozuklukla damgalamamak için, çoğunlukla, diyorum...

Şimdi de ortada çok sosyalistler var. Önüne gelen ben sosyalistim, diyor da bir şey demiyor. Öyle sosyalistler görüyorum ki son zamanlarda, amanallah, üstüne adam yok, üstüne sosyalist yok. Ama bunların çoğu başıbozuk sosyalist. Yâni örgüte girmemiş, örgütle bağdaşamamış, bağdaşamayan sosyalist. Örgüte girmek insanî bir seviyedir. Bir sosyalist partinin bir memlekette sıkı sıkıya örgütlenebilmesi o memleketin uygarlık seviyesiyle orantılıdır. Hâttâ kültürüyle, tarihiyle, gelenekleriyle bağıntılıdır. Kültürü yozlaştırılmış, kişiliği ezilmiş bir milletten pek öyle ahım şahım bir sosyalist örgütü kısa zamanda bekleyemezsin.

Türkiyede başıbozuk sosyalistlerin bir kısmı memurdur. Partiye giremezler, ama elaltından, her çeşit yardımda bulunabilirler sosyalist örgüte. Ya memur olmayanlar, ya hiç bir sakıncaları olmadan örgüte girmeyenler ve örgüte girmek yürekliliğini, çalışkanlığını, fedâkârlığını göstermeden mangalda kül bırakmayanlar... Üstelik de örgüt aleyhine yapmadığını bırakmayanlar...

Parti disipliniyle bağdaşmak da bir insani seviye sorunudur. İnsanın bir yola gelmesidir. Bir çalışkanlık işidir.

Bir sosyalist örgüt kurulmuşken, şu yada bu bahaneyle örgüte katılmayanları dünyada kimse sosyalist saymıyor. Bir insanın ben sosyalistim diyebilmesi için bir sosyalist örgüt içinde bulunması gerektir. Sempatizan olmanın bile bir sorumluluğu var. Onun bile bir disiplini var. Gerektiğinde örgüt için hayatını koyması var.

Bizdeki başıbozukların, hele bir kısmının hiç bir sorumluluğu yok, örgüte çelmeleri de cabası...

Sosyalistlik bir disiplin, bir fedâkârlık işidir. Bir parti örgütüne insanın baş koyması işidir. Parti örgütüne layık olmağa çalışmak işidir.

Kıssadan hisse, başıbozluk kolay, bir parti örgütünde disiplin içinde çalışmak zordur. Sosyalistlik, her şeyinle yüzde yüz partinin emrine, girmen demektir. Evlad-ü ayal'in açlığı korkusu yok. En küçük bir kişisel çıkar yok. İşte bu bir olgunluğa, bir kültür seviyesine varma işidir.

Türkiyedeki tek örgüt, emekçilerle elele vermiş, halka varmış örgüt Türkiye İşçi Partisidir. Onun bayrağı altında, ona lâyık olmağa çalışmak her gerçek sosyalistin ödevidir. Bir emekçi örgütünde, varını yoğunu koyarak, canla başla çalışana ne mutlu.

Bakanlık emrine alınan Baykurt'un suçu nedir?

FAKİR BAYKURT
— Yılanların Öcü! —

● **TÖS Genel Başkanı'nı suçlarken Millî Eğitim Bakanının kendisi suç işlemek durumuna düşmüştür.**

Süleyman iktidarının öğretmenlere karşı sürdürdüğü **sindirme ve baskı kampanyasının son örneği TÖS Genel Başkanı Fakir Baykurt'un** bakanlık emrine alınması oldu.

Millî Eğitim Bakanlığı bir bildiri yayınlayarak Baykurt'un **«anarşi tahrikçiliği»** başta olmak üzere kanun ve nizamlara karşı gelmeye kadar uzanan yirmi kalemde toplanmış suçlamalara dayanarak bakanlık emrine alındığını öne sürdü. Bakanlık bildirisi devletin resmi haber ajansı **«A.A.»** yolu ile kamuoyuna duyuruldu. Türk eğitim tarihine geçecek bir belge niteliğindeki bildiri şöyleydi:

«Fakir Baykurt'un gerek sendika faaliyetlerinden ve gerekse bir öğretmen - memur olarak vaki hareket, tutum, yazı ve beyanlarında politik davranış, tarafsızlıktan ayrılma, mesleki tesanüdü ihlâl, kanun ve nizamlara karşı direniş, öğretmen ve öğrencileri kanun dışı hareketlere teşvik, düzensizlik ve anarşi tahrikçiliği, mesleki hiyerarşi ve disipline saygısızlık gibi adlî, idari, ve inzibati suçluluk unsurları tesbit edilmiş olduğundan bu yolda açılmış ve açılmakta olan soruşturmaların selâmetle cereyanı ve işlenilmiş olan suçların mahiyet ve önemleri nazara alınarak kamu hizmetinden uzaklaştırılması (Bakanlık emrine alınması) uygun görülmüştür.»

Görüldüğü gibi Süleyman iktidarının Eğitim Bakanı Ertem, her biri suçlanan kimsenin en ağır şekilde cezalandırılmasını gerektirecek bir sürü suçlamayı, sorumsuzca sıralamakta bir sakınca görmemiştir.

Millî Eğitim Bakanı bir dizi isnatta bulunarak Baykurt hakkında adlî, idarî ve inzibati suçluluk unsuru tesbit edildiğini öne sürmektedir. Oysa bu suçluluk unsurlarını tesbit edecek makamları kanunlar açık açık belirtmiştir. Türkiye Cumhuriyeti kanunlarında bir bakana böyle bir makam olma nitelik ve yeteneği verileceğine dair hüküm yoktur. Bu düpedüz Anayasayı ihlâl ve yetki sınırlarını zorlamadır. Eğer Baykurt hakkında yapılan koğuşturma kapalı kapılar ardında yürütülüyorsa bu da tek kelime ile kanunsuzdur. Bakan suçluluk unsuru tesbiti iddiası ile açıkça suç işlemiştir. Ve bu suçu işlemek de Ertem'e kısmet olmuştur.

Baştan sona çelişmeler, yanlışlıklar, hatalar ve suçlar ile dolu Millî Eğitim Bakanlığı bildirisinde açılmış ve açılacak bazı soruşturmaların **«selâmetle cereyanı»** için Baykurt'un bakanlık emrine alındığı belirtilerek **«Suçluluk unsuru sabittir»** denilmektedir. Bu, hukuk dilinde **«Suç sabittir»** anlamına gelmektedir. Bakan hemen ardından bir çelişmeye düşerek tesbit edildiğini öne sürdüğü bir suç hakkında soruşturmalar açılmasından söz etmektedir. Bu düpedüz haksızlık, saygısızlık, insafsızlıktır.

Baykurt, Millî Folklor Enstitüsü'nde görevlidir. Folklor Enstitüsü'nde bugüne dek Baykurt'un folklor hizmetlerini aksattığı yolunda bir suçlama yoktur. Ve hizmeti koruma tedbiri olarak **«Bakanlık emrine alınma»** diye bir şey de yoktur. Hizmet dışındaki çalışmalar dolayısıyla cezalandırma ise, inzibatî olayları düzenleyen hükümler arasında gösterildiği üzere, inzibatî kovuşturmalar tamamlandıktan sonra mümkün olabilir. Bakan tamamlanmamış kovuşturmalara dayanarak şimdiden ceza vermekle bir hukuk kuralını ihlal etmiştir. Bu bakımdan verdiği ceza yerine oturmamış, bakanın öğretmen direnmesini yıkma amacı bütün çıplaklığı ile ortaya çıkmıştır.

Elbette Baykurt haysiyetini, öğretmen dokunulmazlığını, sendikacılık şerefini koruyacaktır. Ve kendisini Türk öğretmen ordusu da sonuna kadar savunacaktır.

Nitekim, Baykurt'un, bakanlık emrine alınması, öğretmen topluluğu içinde büyük tepki yaratmış ve Türkiye Öğretmen Dernekleri Millî Federasyonu Başkanı Prof. Bahri Savcı, Cumhurbaşkanı'na şu telgrafı çekmiştir:

«TÖS Genel Başkanı Sayın Fakir Baykurt, görevini yapmama ve suiistimal etmekle ilgili olmayan nedenlerle bakanlık emrine alınmıştır. Bu, anayasa ile Millî Eğitim Esasları adlı vesikalardan sızan müfredat programlarını uygulayan öğretmenleri hazmedemeyen bir geri eğitimcilik ve idarecilik zihniyetiyle öğretmenleri, partizan eğitimin âleti haline getirmek isteyen bir görüşün eseridir.

Öğretmen yetkilerini ve kişi haklarını, Anayasanın himayesi altında kullanmak isteyenleri ve bunda diretenleri sindirme maksadıyla yapılmıştır.

Gittikçe canlanan sendikal faaliyetleri, böyle bir sindirim altında akamete uğratma amacıyla uygulanmıştır.

Anayasadaki «yürütme görevinin» baş moral sorumlusu sıfatınızın ince dikkatinize sunar ve hukuken yetkili organların tesbitiyle tahakkuk etmemiş nedenlere dayatılan bu tasarrufun çürüklüğü ve muhtevasındaki çirkin isnatlar üzerine eğilmenizi rica ederim.»

Savcı, Başbakan'a gönderdiği telgrafta da **«Bu tasarruf, kendi takdirlerini en büyük gerçek ve hikmet-i hükümet sayan bir eski idarecilik zihniyeti eseridir»** demekte ve bu eski uslûp idareciliğin eğitim ailesine korku değil, huzursuzluktan başka bir şey getirmediğini ifade etmektedir.

Türkiye Teknik Öğretmenler Sendikası da yayınladığı bir bildiriyle Baykurt'un Bakanlık emrine alınmasının **«tutarsız ve hukuksal dayanaklardan yoksun olduğunu güdümlü, sendikalar yaratmak ve bütün devrimci sendika yöneticilerine gözdağı vermek amacı güttüğünü»** bildirmiştir.

TÖS İstanbul Şubesi Başkanı Mehmet Soydaş da yayınladığı bildiride Baykurt'u bakanlık emrine alan bütün millî eğitim bakanlarının sonradan mahçup olduklarını, İlhami Ertem'in de ergeç utanacağını açıklamıştır.

Suçlamalara dayanan her tasarruf gibi Ertem'in bu tasarrufu da boşuna gayrettir. Üstelik, Türk öğretmeninin direnme gücünü artırmakla da, Ertem'in elde etmeğe çalıştığı sonuçların tam tersini verecektir.

Horoz öttü, dâva bitmedi

İçişleri Bakanlığının gizli emri gereğince, son Kıbrıs olaylarının kamu oyu üzerindeki etkisini öğrenmek üzere, Türkiye Polis Teşkilâtının giriştiği büyük soruşturma sırasında alınan ifadelerden biri tesadüfen elimize geçti. Okuyucularımızın dikkatine sunuyoruz:

Ohö-öhö-öhö... **Son Kıbrıs olayları üzerinde ne mi düşünüyorum? Biz horozlar düşünmeyiz aslında,** öteriz ama... Öhö-öhö-öhö..... **Ötecek ses de kalmadı ya... Sorunuza ne** diyeyim **bilmem ki... Büyüklerimizi de gücendirmek istemem** tabii... **Gelgelelim, ortada derme-çatma bir kümes değil, Yavru-vatan meselesi var! Onun için harbi görüşeceğim, kusuruma** bakmasınlar!... ...**Onlar kendi** radyolarında **tırtlanıyorlar** vire, burası **da benim çöplüğüm, değilmi ama!... Açık söylüyorum, bakın, çok şey ettiler bu meselede... Ben ki, sütçü** beygirlerine **iltimas etmiş olmalarına** rağmen, **hep Adalet** Partisinin **oy pusulalarını gagalamışımdır, ben bile bu sefer ibik-kırıklığına uğradım doğrusu... Şaka maka değil bu, siz** de biliyorsunuz **ne olduğunu... Ben bu halimle, şu Marmaris gibi yerde iğdiş olmuşa döndüm. Komşu tavuklarının orasına, burasına bakamaz oldum. Benim tövbesizler bile ağırdan alıyorlar, köşelere çekilip benimle kıs-kıs dalga geçiyorlar galiba, Hele kazayaklılar** Tıs-tıs-kıbrıs **diye bağırışıyorlar ardımdan... Oysa bütün Akdeniz kıyılarını tutmuştur bizim soyun şöhreti. Taa Kanuni devrine dayanır şeceremiz. Zaten bize de** Kanuni Süleyman Horozları **derler. Günevveli öteriz biz... Anlattıklarına göre, Rodos seferi hazırlıkları tamamlanmış, donanma denize açılacak Marmaris'ten. Kanuni de** Yeşil Melek **adlı kalyonuna binmiş, sabahı bekliyorlar. Kanuni sabırsızlanıyor, sabah olmuyor bir türlü.** Haydi, kalkalım **diye sıkıldıkça maiyeti,** Tan yeri ağarmadan **sefere çıkmak kademsizlik** getirir, sultanım, **deyip önlüyorlar. Daha ortalık zifiri karanlık. Tam o sırada, benim atam,** ÖÖÖRÜÖ'yü **çekiyor. Onun üzerine, Sultan,** Bakındı, horoz öttü, **sabah** oldu, vakit **irişti,** azimet edelim gâyri!! **deyip yelken açtırıyor donanmaya... Ondan işte bizlere** Kanuni Süleyman Horozları **derler... Bu sefer bu lâğap yüzünden başım belâya girdi ya zaten... Duyduk ki, Serdarımız, Rum keferesine haddini bildirmek için sefer eyleyecekmiş Kıbrıs'a. Kanuni olmasa bile, adı Süleyman onun da... Gine duyduk ki, bazı melunlar seferden caydırmağa çalışırlarmış Serdârımızı...** Ulan, **dedim kendi kendime,** tam sırasıdır, göster atalarının **yumurtasından çıktığını!** Öyle bir ötmeğe başla ki, duysunlar ta Ankara'dan sabahın olduğunu; çullanalım üstüne de, şafak atsın gâvurda!... **Olur mu, olur!... Hemen çıktım Marmaris kalesinin üstüne, başladım ötmeğe, ama avazım yettiği kadar. Beni duyan öbür horozlar da başladı. Perde perde gidiyor bu böyle, ta Mersin'e kadar. ne kadar Türk horozu varsa çınlatıyor ortalığı hepsi... Bir yandan da bekliyoruz donanma denize ha açıldı, ha açılacak diye... Öt babam öt!...Bir gün oldu, iki gün oldu, donanma Demirellemiş hâlâ, durur durduğu yerde... Ver yansın ediyoruz biz... Bu böyle bir on gün sürdü, sürdü ama, biz de bittik... Görüyorsunuz halimizi... Öhö-öhö-öhö... Sonradan öğrendik ki, Süleyman Bey dayanamamış Conilerin sıkısına, yüz geri etmiş seferden... Bizi piç gibi ortada bıraktı hazret... Sesimi yitirdiğime yanmıyorum asıl; öteden beri bizim horoz milleti için** Horoz öttü, dava bitti, **denirdi, bu arada o ata sözü de kaynadı gitti... Velhasıl Süleyman Bey rezilimizi çıkardı bizim... Baksana halime... Öhö-öhö-öhö...**

Can YÜCEL

Ferruh Doğan

NATO kovulmalıdır!

Hüseyin BAŞ

Kıbrıs hezimetinin allanıp pullanıp barış yönünde kazanılmış bir zafer olduğunun Türk halkına ve Kıbrıs'lı soydaşlarımıza yutturulması çabaları alabildiğine sürüp gitmektedir. **Böylece bir taşla birkaç kuş vurulacak;** hezimet, AP dış politikasının aktifine zafer olarak geçecek; en hayati dâvamızda bizi çıkarlarına bilmem kaçıncı kezdir büyük bir fütursuzlukla âlet etmekte hiçbir sakınca görmeyen büyük müttefikimiz **«Barış Havarisi»** olarak yine bilmem kaçıncı kezdir Türk halkına, akıl almaz bir yüzsüzlükle sunulacaktır.

Yüz kızartıcı taktik, somut belirtilere bakılırsa, uygulama alanına çoktan aktarılmıştır. AP'nin liderine kulak veriniz: **«Türkiye blöf yapmamıştır. Yumruğunu sıkmış ortaya koymuştur. Kıbrıs'lı soydaşlarımızın haklarından vazgeçmeyeceğiz»** diyor. Blöf, güçsüz bir durumda güçsüzlüğünü kamufle edip karşısındakina kendini güçlü göstermeyi başararak partiyi kazanma sanatının adıdır. Politika pokerinde **Astan Floş Ruayal** ile partiyi kaybetmenin blöfle uzaktar yakından ilgisi yoktur. Onun adı basiretsizlik, dana da açıkçası **«bağımlılık»**tır. Pokerde Loş ruayalle pertiyi kaybetmek olmaz. Ama politikada eğer oyunu başkasının hesabına oynuyorsanız, olur. Yumruk sıkmaya gelince... **Elhak** doğrudur; hem de yurt çapında sıkmışızdır yumruğumuzu... Ayrıca, dost da, düşman da bilir yumruğumuzun, hele halk ölçüsünde olunca, gücünü... Dâva haklı, hukuk bizden yana, fırsat bizden yana, yumruk da sıkılı: Vuramamak niye? Şimdi olayları gerçek kaynağından saptırarak, hezimeti örtbas etmek, ulusal çıkarlarımızı, soydaşlarımızın hayatını sefil sömürü çıkarlarına âlet ederken bir kez daha **«suçüstü»** yakalanan Anglo-Amerikan Emperyalizmini temize çıkarmaya yeltenmek beyhudedir. Suçun tümünü Atina'nın, Yunan Cuntasının sırtına yükleyip onun ardındaki asıl, gerçek ve tek müsebbibi gözlerden ırak tutmaya gayret etmek, modası geçmiş, ipliği çoktan pazara çıkmış bir uyutma, gerçekleri halk yığınlarından gizlemek taktiğidir.

Kıbrıs gibi, hezimetin, apaçık, en kalın kafalı politika erbabının bile kafasına dank ettiği hayati meselelerde, uyutma politikası, hezimeti allayıp pullayıp **zafer diye** halka yutturma çabaları boşunadır. Türk halkı uyduluğun, bağımlı, kişilikten yoksun dümensuyu politikalarının ulusları en güçlü ve haklı oldukları hayati dâvalarda bile nasıl çaresiz, nasıl kolu kanadı kırık bıraktığını hortlanan onurunda yüreğinin bütün ezikliği ile artık unutmamacasına duyurmuştur.

Johnson ve maşaları barışa kına yaksınlar dilediklerı gibi. Dümensuyu politikası hizmetlileri Kıbrıs meselesini kaynağından saptırıp, halkın ilgisini başka yönlere çekmek için dilediklerince meselenin serüven yanını, diplomatik gelişmeleri, pazarlıkları bitip tükenmeyen **yâveler** dizisi halinde gevəleyip dursunlar. Türkiye'nin toplumcu, bütünüyle halktan yana olan zinde güçleri, ilerici gençliği, meselenin temelini bu kez elinden kaçırmayacak; elimizi kolumuzu bağlayan görünmez ipleri izleyerek, ucundaki **«yedi başlı canavarı, Anglo-Amerikan Emperyalizmini»** Kurtuluş Savaşı'ndan bu yana ikinci kez sefil çıkarlar uğruna sömürüldüğü yetmiyormuş gibi, onuru da beş paralık edilmek istenen Türk halkının yokedici gücüne teslim edecektir.

Kıbrıs meselesinin Türk halkının bağımlılığının bilincine varmasında birinci derecede rol oynadığı yadsınmaz bir gerçektir. Mustafa Kemal'in bağımsızlık özlemi duyan bütün uluslara bitip tükenmeyen ilham kaynağı olan barışçı ve kişilik sahibi politikasından saptırılıp, Anglo-Amerikan Emperyalizminin çıkar bekçiliği politikasına yamanarak, bağımsızlık savaşı veren uluslara karşı çıkanların safına yerleşmiş olduğumuzu ilk kez Kıbrıs meselesi Birleşmiş Milletler önüne geldiğinde Üçüncü Dünyadan yediğimiz hatırı sayılır şamarla anlamışızdır. İktidarlar bu yüzden ister istemez, İkinci Dünya'ya karşı yıllar yılı küstahça sürdürülen bekçi köpekliği politikasından geri dönmek zorunda kalmışlardır. Bugün Amerikaya canı gönülden bağlı AP iktidarının bile örneğin Arap-İsrail çatışmasında eskisine kıyasla daha gerçekçi bir politika izlemek zorunluluğunu duymasının en önde gelen nedenleri arasında, Üçüncü Dünya'dan yediğimiz darbenin halkoyunda yarattığı derin şokun etkisini de saymak lâzımdır. Soydaşlarımızın hayatını korumak amacıyla adaya ilk müdahale teşebbüsümüzün engellenmesi, Johnson'un devrin başbakanına en saygısız ve yüz kızartıcı biçimiyle **«bağımlılığını»** hatırlatan ünlü mektubunun halkoyunda yarattığı şokun, iktidarları şüphesiz belirli ölçülerde dış politikada daha bağımsız çıkışlara ittiği de yine bir gerçektir. Kısaca, Kıbrıs meselesinden patlak veren şoklar, halkoyunda, bağımlılıktan tâvizler verilmek suretiyle hafifletilmiş, giderek, etkisi sıfıra müncer edilmek istenmiştir. Şimdi iktidarın, Akdeniz'deki muazzam çıkarları uğruna Türkiye ile çatışmak gibi talihsiz ve güç bir durumda kalan Anglo-Amerikan emperyalizminin bütün çabası yine, bir takım tâvizlerle Türk halkının bağımlılığını artık kör parmağım gözüne derecesine ortaya koyan son kepazeliği, geçiştirmek, örtbas etmek yönündedir.

Türk sosyalistleri, halk yığınlarının zinde güçleri, gençlik, iktidarın bağımlılığının **«suçüstü yakalandığı»** bu fırsatın, öbürleri gibi ufak tefek, göstermelik tâvizler, sözde bağımsız çıkışlarla geçiştirilmesine izin vermemeli, bütün gücü ile bu son fırsata sahip çıkmalıdır.

Kıbrıs hezimetinin perde arkasında Anglo-Amerikan emperyalizmi vardır; NATO vardır. Nüfusu dünya nüfusunun % 6'sını teşkil eden Birleşik Amerika, dünya kaynaklarının % 60'ını elinde tutmaktadır. NATO tıpkı öbür çıkar bölgeleri askeri paktları gibi, bu muazzam çıkarların elde tutulmasının devamlılığı için kotarılmıştır. Birleşik Amerika Emperyalizmi bölgesel çıkarlarını bağımsızlık hareketlerine karşı korumak için, askeri paktlar yanısıra ikili anlaşmalar yoluyla, çok sayıda ülkede sayısız askeri üslere de sahiptir. Birleşik Amerika ekonomik yardım kisvesi altında ilk ke[illegible] ulusal ekonomilere daha sonra askeri yardım, paktlar ve üsler yoluyla da ülkelerin bütün varlığına el atmaktadır. Böylece, kıskıvrak yakalanan ülkelerin artık bütün politikaları Amerika'nın vesayeti altındadır. Bu ülkeler ulusal politika güdemezler. Havalarına, sularına, ordularına, en hayati çıkarları «söz konusu olduğu zamanlar dahil, sahip çıkamazlar.

Atlantik andlaşması 1969'dan sonra d[illegible] şüphesiz devam edecektir. Ama NATO bugünkü NATO olmayacaktır. Anglo-Amerikan emperyalizmi ulusları NATO paravanasıyla eskisi gibi çıkarlarına âlet edemeyecektir. Bunun ilk v[illegible] güçlü örneğini General De Gaulle Fransa'yı daha süre dolmadan NATO'dan çekmekle vermiştir. Ortak Pazar'ın Avrupa ekonomik birliğinin kurulmasında hergün biraz daha güç kazanması, Avrupanın Anglo-Amerikan ticari ve ekonomik çıkarlarına karşı rekabetinin her geçen gün biraz daha ağırlığını duyurması, ekonomik birliğin yanı sıra Avrupa'da politik birliğin de başarıya ulaşacağını şimdiden haber vermektedir. Avrupa uluslarının yakın bir gelecekte Amerikan uyduluğundan ko[illegible]parak bağımsız ve ulusal bir politika seçen De Gaulle'ü izleyeceklerinden şüphe edilmemelidir. Güvenlik meselemize dünün değil, bugünün koşullarıyla yeniden bakmak, NATO'yu, ikili anlaşmaları yeniden gözden geçirmek. General De Gaulle'ün dış politikasına ciddi olarak eğilmek. Avrupa'daki gelişmeleri daha yakından izlemek, bağımsız Türkiye'nin politikasının tesbitindeki nirengi noktaları olacaktır. Türkiye, kendisini her bakımdan emperyalistlere bağımlı kılan bütün anlaşmalardan, paktlardan, üslerden arınmalıdır. Bütün çabamız bu yola...

Macaristandan İnsan Manzaraları V

BIR IŞÇI BIR MILLETVEKILI

Fethi NACİ

Bir işçi

D unauyvaroş'un, bu 17 yaşındaki sosyalist şehrin, ünlü i Vasmü (Tuna Demirçelik Fab ı) tesislerini geziyoruz. Fabri ı kapladığı saha 300 hektar.) işçi çalışıyor.

3ir işçiyle konuşmak istediğimi miştim. «Fabrikayı gezerken isiniz işçiyi kendiniz seçersiniz.» şlerdi. Sıcak çekme bölümünde erin üzerinde gelen saçları dik süzen bir işçiyi seçtim. Yerine rkadaşını bıraktı. O bölümün it hesaplarını tutan kâtibenin cük bürosuna girdik.

ıdı Kesztyüs Jozsef. Adresi: Du varoş, Radar 1 — 118. 22 yaşın 3alaton civarında bir köyde doğ Babası demiryollarında işçi. Sa Enstitüsü Demirçelik Bölümü nu. Sıcak çekme bölümünde tek n olarak çalışıyor. Görevi, saçla boyutlarını (Enini, boyunu, kalın) kontrol etmek.

- İlerisi için ne düşünüyorsu diyorum. Öğrenime devam ede misiniz?

- **Askerliğimi bu yıl bitirdim. ıl bir yüksek okula devam et düşünmüyorum. Şimdilik kü anede teknik kitaplar okuya kendimi geliştirmeğe çalışıyo Gelecek yıl Yüksek Teknik O girmeğe hazırlanıyorum. Ya n derslerine devam edeceğim, a muhabere yoluyla okuyaca**

- Ayda ne geçiyor elinize?

- **2.500 forint.** (Fabrikada asgari , çırakların aldıkları ücret 1.400 t; işçiler için azami ücret 3.300 - forint; ortalama işçi ücreti ay 700 forint. — F. N.)

- Ne kadar kira ödüyorsunuz?

- **Bekâr olduğum için işçiler yapılmış pansiyonlarda kalıyo su, elektrik, banyo, çamaşır, dahil, ayda, 140 forint ödüyo**

- Ücret dışında ne gibi sosyal mlar var?

- **İş elbisesi veriyorlar, eldiven işle ilgili koruyucu malzeme ve lar, öğle yemeklerini yemek pa ın sadece yüzde 30 - 40'ını öde yiyoruz.**

- Haftalık çalışma saati?

- **48.**

- Ücretlerinize nasıl zam yapı Zam yapılırken göz önünde tu hususlar neler?

- **İşe yeni başlayan biri için ilk y çıraklık dönemidir. Bundan sonra, eskiden, saat ücreti üzerinden ödeme yapılırdı; şimdi üretime göre ücret ödeniyor. Ücret zammı için iki hususa bakılıyor: Biri çalışma süresi, yani kıdem, öteki bir kısımdaki ekibin üretimindeki toplam artış. Ayrıca bir prim sistemi yok. Fakat yıl sonunda ikramiye var. Yıl sonunda Komünist Gençler Birliği temsilcisi, sendika temsilcisi ve ustabaşı işçilere ödenecek ikramiye için karar veriyorlar. En iyiler için ayrıca bir ek ikramiye veriyorlar.**

— Siz ne kadar almıştınız?

— **Ben daha bir yılı doldurmadım. Fakat geçen yıl, benim çalıştığım işte çalışan arkadaş 16 gündeliği tutarında ikramiye almış.**

— Aylığınızın artması için beklemeniz gereken süre ne kadar?

— **İşinde başarı gösterenler daha yukarı derecede bir işe terfi ettirilirler; daha yukarı derecedeki işin ücreti de daha yüksek olduğundan ücret artmış olur.**

Süre için pek bir şey söyleyemedi. Odanın içi epey sıcaktı. Kâtibe, eliyle işaret ederek, pardesümü çıkarmamı istedi. Çıkardım. Aldı, içerde bir yere astı. Sonra bize ay çiçeği tohumu ikram etti. Dışardan devamlı bir uğultu geliyordu. Yukarda, hep hareket halinde bir vinç ve karanlıkta muntazam aralıklarla parlayan ampuller.

— Boş zamanlarınızı nasıl değerlendiriyorsunuz?

—**Haftada bir iki defa sinemaya gidiyorum. Daha çok okumayı seviyorum. Ayda bir iki defa Komünist Gençler Birliğinin düzenlediği gecelere gidiyorum. Futbol maçlarını seyretmeyi seviyorum. Fabrikanın futbol takımında oynuyorum.**

— Sevdiğiniz romancılar, şairler?

— **Yabancı romancılardan Steinbeck, Jack London. Bizim şairlerden Ady, Jozsef Attila.**

— Gazetelerde en çok hangi haberler ilgilendiriyor sizi?

— **İç politika, dış politika ve spor haberleri.**

— Vietnam savaşı hakkında ne düşünüyorsunuz?

— **Amerikalılar Kuzey Vietnam'a karşı haksız bir savaş yürütüyor. Dünya barışı için Amerikalıların bombardımanları durdurması ve Vietnamdan çekilmesi zorunludur. Hiç bir şart ileri sürmeden savaşı bitirmeleri gerektir.**

— Bir örgüte üye misiniz?

— **Komünist Gençler Birliği'nde 1959'dan beri.**

— Parti'ye girecek misiniz?

— **Gireceğim**

— **Ne zaman ?**

— **Partili olabileceğimi hissettiğim zaman.**

— Sendikada aktif olarak çalışıyor musunuz?

— **Hayır.**

— Sendika yöneticilerinin çalışmalarından memnun musunuz?

— **Genellikle evet. Fakat ıslah edilmesi gereken bazı hususlar** da var **Meselâ propaganda faaliyeti gereken ölçüde geniş değil.**

— Hangi konularda propaganda

— **Sendikalıların birtakım avantajları var ki farkında olmadıkları için bunlardan yararlanamıyorlar.**

— Yıl başında uygulanmaya başlayacak olan yeni ekonomik yönetim hakkında ne düşünüyorsunuz?

— **Hâlen tam kullanılmayan bütün imkânlar en iyi şekilde artacak, böylece üretim ve dolayısıyla ücretler artacak.**

— 1956 olayları hakkında ne düşünüyorsunuz?

— **O zamanlar 11 yaşındaydım. Pek bir şey hatırlamıyorum.**

— Şimdi ne düşünüyorsunuz?

— **Karşı devrime katılan halk kitlesi reaksiyonerlerin propagandasının etkisindeydi. Ekonomide ve politikada yapılması gereken çok şey vardı; ve bu alanlarda işler yolunda değildi. Umutsuz halkı kazanmak için reaksiyonerlerin fazla propaganda yapmalarına lüzum yoktu. Batıyla ilişkisi olan adamlar kitleyi etkilediler.**

— Tahsilinizi nasıl yaptınız?

— **Dunauyvaroş'ta yatılı okudum. Sadece elbisemi babam yaptırıyordu; bunun dışında her şeyi devlet sağlıyordu, parasız.** (Sonra gururla ekledi) **Bizim okullarda öğretmenler son derece kalitelidir. Öteki orta dereceli okulların en zoru bizim okuldur.**

Fabrikanın öteki bölümlerini de gezmek gerekiyordu.' Dışarda, raylarda, kızıl çelikler gidip geliyordu. İnsanı yoran sürekli bir uğultu. Çıktık. Laslo, birden, **«Bakın»** dedi, yukardaki bir vinçi göstererek, **«vinçte çalışan bir kadın.»**

Bir milletvekili

Macar parlâmentosu 17. yüzyılda yapılmış, muazzam bir yapı. Tuna'nın hemen kıyısında. Giriş kapısında iki polis vardı. Kapıya yaklaşırken, elleriyle biraz uzakta durmamızı işaret ettiler. Fazla ciddi bir halleri vardı. Polis, her yerde polis. Mongol tipli biri çıktı. Sonra polis, Laslo'ya, aksi bir yüzle, ne istediğimizi sordu. Bu sırada kapıda bir kadın belirdi; bizi bekliyormuş. Bir asansöre bindik. Sonra uzun bir koridor. Bordo halılar. Tavanlar yüksek mi yüksek. Bir odaya aldılar bizi. Sonra o odadan geçilen bir başka odaya. Bir masada meyva suları hazırlanmıştı. Artık alıştığım için o masanın kenarındaki bir koltuğa oturdum.

Biraz sonra Dr. Laszlo Pesta içeri girdi. 60 yaşlarında gösteriyor. Saçları ağarmış. Ağır başlı, sakin, vakur bir hali var. Konuşma ilerledikçe ve özellikle Buda'nın tepesindeki ünlü Kızıl Yıldız lokantasında yemek yerken, şakacı, espriden hoşlanan bir insan olduğunu anladım. Dr. Pesta, 23 yıldır milletvekili. Önceleri Küçük Toprak Sahipleri Partisinin üyesiymiş; şimdi partili değil, bağımsız bir milletvekili. (Parlamentodaki 349 milletvekilinin aşağı yukarı yarısı bağımsız! Yurtsever Halk Cephesi Başkan Vekili Dr. Szatmari'den bunu öğrenince epey şaşırmıştım.) Dr. Pesta'nın işi çok. Kültür Münasebetleri Enstitüsü'nün başkan vekili. Fransız - Macar Dostluk Cemiyetinin başkanı. Parlamentoda başkanlık divanı üyesi. Sosyal ve Sağlık işleri komitesinin üyesi.

— Parlamentonun işleyişi hakkında kısaca bilgi verir misiniz?

— **Birtakım komisyonlar var, komiteler var. Meselâ hukuk komisyonu, sınaî komite, ticaret komitesi, millî savunma komitesi, plânlama ve bütçe komitesi, kültür komitesi gibi. Bu komiteler bağımsızdır, bakanlıkları kontrol ederler. Çalışma konularının yüzde 60 kadarını bu komiteler kendileri tayin ederler; bakanlıkların teklifiyle de çalışma yaparlar. Meselâ sağlık komitesi, işe bakanlığı karıştırmadan, bir alt komisyon kurarak gençliğin sağlık meselelerini inceletti.**

Bakanlık Konseyi Başkanı Istvan Dobi Macar Parlamentosunda konuşuyor.

Pesta, gençlik sorunları üze- ...rduktan sonra, gençlerin ev- ...eselesine geçti:

...oplumumuzda para için yatan ...a olmadığından gençlerin çok ...lenmeleri gerekiyor. Bizde es- ... yaşında evlenirlerdi. Ama bir- ...onomik problemler var, tah- ...esi var, zihni gelişme mese- ... Gene de lisede ve üniversi- ...yan evli gençler var. Devle- ...ık meselesine fazla ilgi gös- ... Meselâ genç bir anne, isterse, ...n 2,5 yıl evde kalabilir; belli ... alır 2,5 yıl boyunca, sonra ... eski işine başlar. Çocuk sa- ...e tedricen yükselen bir yar- ... Şimdiden birçok kreşi- ... okulumuz var; ama ana ... aile hayatı diye de önemli ... var.

...u değiştirmek istiyorum: ...rti içinde demokratik mer- ...k, eleştiri ve özeleştiri nasıl ... Yurtsever Halk Cephesi ile ...leri?

...acaristan'da yönetici kuvvet ... Ama bu partisizlerin yöneti- ...da bırakılması demek değil- ... canlı örnek: Ben! Bakanlar ... da birçok partisiz var. Cep- ...ilerinin çoğu partili değil- ...'nin bazı tezlerini kabul eden ...ephe hareketine katılabilir. ... bütün tezlerini kabul etmek ... Dinsiz olmak şartı yok. ...eleri, Partinin bazı tezlerine ... olabilirler. Esas olan, sosya- ...uruluşunu kabul etmek ve ...italist bir sisteme karşı ol-

...ef bir kişiye tapma döne- ...ik. O zamanlar eleştiri diye ...ktu. Ama bu dönem geride ... Günümüzde bir kişinin ...i topluma zorla kabul et-tirmesi diye bir şey düşünülemez. Bugün artık bir sosyalist gelenek var. Bir proje mi hazırlanacak? Önce bu proje geniş çevrelerde tartışılır. Hep kafa sallayan tipler sevilmez bizde. Tartışma sonunda bir karara varılınca, azınlıkta kalanlar ya karşı olduklarını samimi olarak bildirirler, ya da bu karara uyarlar. Ama karşı odukları bildirseler bile artık bu karara karşı çıkmazlar, bu kararın gerçekleşmesine yardımcı olurlar.

Dr. Pesta 15 yıl Budapeşte belediye başkanlığı yapmış. Anlatıyor:

— Şehrin merkezi İkinci Dünya Savaşında tamamiyle tahrip edilmişti. Meskenlerin yüzde 30'u yerle bir edilmişti; yüzde 50'si öylesine hasara uğramıştı ki yenisini yapmak eskisini tamir etmekten daha ucuza mal olacaktı. Bütün bu meskenler, eski şekilleriyle yeniden ortaya çıkarıldılar. Ama ilk bakışta farkedilmez. (Gerçekten öyle!) Tuna üzerindeki 11 köprü Almanlar tarafından atıldı. Bütün otobüsler, bütün arabalar, vagonların yüzde 80'i Almanlar tarafından götürüldü. Gaz, elektrik yoktu. Böylesine güç şartların içinden geliyoruz. Nereden nereye: Şimdi de yıl başında «yeni ekonomik yönetim» başlıyor.

Dr. Pesta'ya son olarak, «Türk - Macar münasebetleri» hakkında ne düşündüğünü sordum:

— 1956'da bir futbol takımının kafile başkanı olarak Türkiye'ye gitmiştim. Bir ay kaldık: 3 hafta İstanbul'da, 1 hafta Ankara'da. Kıştı. Gazetede paltolu bir fotoğrafım çıkmıştı. Herkes beni paltomdan tanıyor, yolda Türkçe bir şeyler söylüyorlardı. İki hafta içinde biraz Türkçe öğrendim. (Burada altıya kadar Türkçe saydı, bir de «Deniz çok güzel.» dedi!) Türkiye'yi düşündüğüm zaman içten dostluk gösteren o küçük insanları hatırlıyorum. Buda'dan son Türk paşası ayrıldı ayrılalı Türklerle bir meselemiz kalmadı. Türk halkı için barış içinde bir gelişme dilerim, bütün kalbimle. Türkiye'de namuslu birçok insan var. Zaten ecdadımız da bir!

Güldü. «Otokritik'ten bahsediyordunuz, işte size bir otokritik!» dedi.

Kalktık. Yürüyerek indik. Hep bordo halılar. Bu defa, kapıdan çıkarken, iki polis birden selâma durdular. Ben de kemali ciddiyetle bir sağa, bir sola selâm verip yürüdüm. Polis her yerde polis.

SON

Arkadaşımız Fethi Naci, «Petöfi'nin Halkı» Gazetesinde

Bir Tarım Bölgesinde

İki yanı ağaçlı asfalt yollardan, bir metre karesi bile işlenmeden bırakılmamış toprakları, üçgen damlı nefis köy evlerini seyrederek Bacs - Kiskun - megye'e vardık. Şehir'de kendimi birden İstanbul'da hissettim: Bütün yollar kazılmış, her taraf altüst edilmişti. Sonradan öğrendim: Havagazı geleceği için yollar kazılmış.

Bizi, Yurtsever Halk Cephesi'nin son derece konuksever başkanı Bay Farkas Jozsef karşıladı. Bay Farkas eski bir inşaat işçisiymiş. Odasında, Lenin portresinin altında, o anlattı ben not aldım:

Bacs'ın nüfusu 567.000. Başlıca çalışma alanı tarım; nüfusun yüzde 45'i tarımla uğraşıyor. Sanayileşme 1945'ten sonra başlamış; gıda ve bir takım hafif sanayi dalları kurulmuş. Halen sanayi işçisi sayısı 40.000 kadar. Macaristan biberinin yüzde 45'i burada yetiştiriliyor, şarabın yüzde 44'ü burada üretiliyor. Eyaletin ortası kumluk arazi; bütün hedefleri bu kumluk araziyi yararlı hale getirmek. Bu kumluk arazinin 70 bin hektarlık bölümünde meyva yetiştirmeğe başlamışlar; 50 bin hektar arazi hâlâ kumluk.

Toprakların yüzde 6'sı köylülerin özel mülkiyetinde; yüzde 16'sı devlet çiftliği, yüzde 78'i kooperatif. Kooperatiflerde 130 bin köylü çalışıyor.

Halk Cephesi, gayretini köylüler üzerinde toplamış, onların yetiştirilmesi için çalışıyor. İşçilerle daha çok sendikalar meşgul.

Bay Farkas, Halk Cephesi'nin faaliyetleri hakkında ayrıntılı bilgi verdi. Bir takım ünlü kişilerin buralarda doğduklarını övünçle anlattı; Şair Petöfi, şair Arany Janos, dramaturg Katona Jozsef.

Sonra, eyaletin gazetesine gittik: Gazetenin adı Petöfi'nin Halkı. Tirajı 35.000. Gazetede 24 gazeteci çalışıyormuş, ayrıca birtakım yardımcılar varmış. Bu kadro, gazete dışında, 4 tane de haftalık çıkarıyormuş; tirajları 8-9.000.

Öğle yemeğini büyük ve temiz bir lokantada, üzerinde küçük bir Türk bayrağı bulunan bir masada yedik. Yemek yerken Bay Farkas'a 1956 olaylarını sordum. Anlattı:

— 1956'da, daha önce yurt dışına kaçmış olan bir takım büyük toprak sahipleri bölgemize döndüler. Sayıları 75-80 kadardı. Karşı - devrim başarısızlığa uğrayınca bunların çoğu tekrar batıya döndü, ama içlerinde tevkif edilenler de oldu. 3 kişi idam edildi. Bunlardan biri, Fransız Mişel, tam iki yıl saklandıktan sonra yakalanabildi. Bu adam. Horthy zamanında yüzden fazla solcuyu öldürtmüştü. Toprak sahipleri dönünce hemen eski düzeni kuracaklarını sanıyorlardı; oysa bunları ilk kovanlar köylüler oldu. 56 olaylarından çok ders aldık. Güçlüklerle karşılaşınca artık bunu halkla konuşuyoruz. Artık çok sosyalizm lâfı etmek yerine sosyalizmi kurmak çabasındayız.

Öğle yemeğinden sonra bir köye gittik: Tiszakecske. 600 yıl önce kurulmuş bir köy. Nüfusu 13.300. Nüfusun yüzde 60'ı tarımla uğraşıyor. Yüzde 30 kadarı mahalli fabrikalarda çalışıyor Burada da toprağın önemli kısmı kumluk. Bunun için genellikle meyva yetiştiriliyor. Macaristan domates üretiminin yüzde 25'ini de bu köy veriyor. Halen meyvaların muhafazası için, soğuk hava depoları yapılıyor. Köyde 2 sinema var. Bir kolej var: yatılı öğrenciler ayda 50 forint (25 lira) ödüyorlar; ayrıca devlet her öğrenci için yılda 1.000 forint ödüyor. Köyde 5 doktor var. Bir poliklinik inşa halinde. 3.000'den fazla radyo, 800 kadar televizyon, 170 özel araba, 2.500 motosiklet var köyde.

Köyde bir ilkokul öğretmeniyle, bir de bir inek bakıcısı ile konuşma yaptım. Sonra bir şarap mahzenine indik. Bir çok şarap çeşidinin tadına baktık!

Bacs'da geçirdiğim bu bir gün, Macaristan'da geçirdiğim günlerin en güzellerinden, en unutulmazlarından biri oldu. O insanların dostça sıcaklığı, hiç bir yarar beklemeyen ilgileri... Budapeşte dışında gördüğüm bu bölge bir başka bakımdan da ilginçti benim için: Budapeşte'de pek farkedilmeyen sosyalizm burada gözle görülür elle tutulur şekildeydi.

Şunu bir kere daha anladım: Bir memleketi, bir memleketin insanlarını tanımak için o memleketin üretim faaliyetine katılmak şart. Bu faaliyeti kıyısından köşesinden görmek bile insana çok şey öğretiyor.

Mustafa Suphi nasıl öldürüldü?

Yakın tarihin en korkunç siyasî cinayeti

ETHEM NEJAT — Mustafa Suphi'nin mücadele arkadaşı

Teoman OKAYGÜN

S. B. F. Öğretim Üyesi Mete Tuncay'ın yaptığı araştırma ile, yakın tarihimizde işlenmiş siyasal bir cinayet aydınlığa kavuşmaktadır.

Doçentlik tezi olarak «Türkiye'de Sol Akımlar» ı seçen Tuncay, *yakın tarihimizi* kapsıyan arşivleri tarıyarak Mustafa Suphi, eşi, Ethem Nejat ve diğer 13 arkadaşının öldürülmesiyle ilgili önemli belgeler meydana çıkarmıştır.

Karadeniz'de işlenen cinayeti daha birçok cinayet *izlediğinden*, olay üzerindeki «esrar» perdesi tam anlamıyla kaldırılamamaktadır. Ancak, ele geçen ıpuçları cinayet plânını ve plânlayıcılarını kesinlikle ortaya koymaktadır.

Bilindiği gibi, tarih *kitaplarımızın* hiçbirinde Mustafa Suphi, Ethem Nejat ve arkadaşlarından sözedilmemektedir. Bu nedenle, önce, onların kişiliklerinden ve Kurtuluş Savaşımızdaki büyük rollerinden sözetme zorunluğu doğmaktadır

Mustafa Suphi

Mustafa Suphi 1883 yılında Giresun'da doğmuştur. Salt bir okur yazardır. Yani, henüz sosyalist değildir. Ama anavatanında bir sürü zindan, sürgün ve firar serüvenlerinden geçmiştir. 1914 yılında devrim sancıları içindeki Rusya'ya gitmiştir. Burada sosyalist eyleme katılıp bilinçlenmiştir. Kendi özüne, öz cevherine olan yabancılığı üzerinden atmıştır. Kısa süre içinde değerli bir örgüt ve eylem kişisi olduğunu kabul ettirmiştir. Sovyet ihtilâlcileri arasında saygı görmüş, kongre ve örgütlerde kendisine önemli yerler sunulmuştur.

Ama, Suphi ve arkadaşlarında heran dışa vuran bir özlem vardır: Emperyalist sultası altındaki Anadolu... Zavallı Anadolu... Karışıklıklar içindeki Rusya'da Mustafa Suphi ve arkadaşları, Çarlık döneminden kalma Türk esirlerinden bir ordu kuracaklardır. Ordu, Kurtuluş Savaşındaki ulusuna yardım için Anadolu'ya geçecektir.

Mustafa Suphi'nin bir makalesinden, bugün yeni bir gerçek öğrenilmektedir. Makalede *belirtildiğine göre, Mustafa* Kemal Paşa Kurtuluş Savaşına başlamadan önce, Odesa'da bulunan Mustafa Suphi ile temasa geçmiştir. Emperyalizme karşı Anadolu'yu ayaklandırışta (kıyamda) birlikte karara *varmışlardır. Sosyalist* Rusya'dan her türlü yardım Mustafa Suphi ve arkadaşlarının yardımı ile sağlanacaktır. Nitekim, karşı ayaklanmalar içindeki Sovyet Rusya, Anadolu savaşçılarına yardıma *hiç ara vermiyecektir.*

Ethem Nejat

Suphi'nin yakın arkadaşlarından Ethem Nejat da padişahlık döneminin aydınlarındandır. Soylu bir aileden gelmedir. Suphi gibi siyasal suçlama, sürgün ve zindanlardan geçmemiştir. Çeşitli nimetler ayakucunda beklemektedir. Ama memleketin toplumsal *durumu onun akıl ve vicdanına* aykırı düşmektedir. T.B.M.M.'ne üye seçilmek üzere Eskişehir Mutasarrıflığı tarafından aranırken o, devrim Rusyasına giderek Anadolu'nun kurtuluşu için ordu hazırlıyanlara *katılacaktır. Suphi ve Ne*jat tek can gibidirler artık... Ölüme de böyle gideceklerdir.

Anadolu'da

Mustafa Kemal Paşa, Mustafa Suphi ile ilişkilerini arasız sürdürmüştür. Saygılı ve özden mektuplar gidip gelmiştir ikisi arasında. Ve Suphi'nin devrim Ankara'sına gelmesi kararlaştırılmıştır.

Fakat durumu sezen şer kuvvetleri de aynı anda harekete geçmiştir. Başlarını dik *tutarak hain gözlerle çevrelerini* süzmekte, arkadan birbirlerinin *avucuna bir plân tutuşturmaktadırlar.*

Çok ilginç bir raslantı mı diyelim? O günlerde Lloyd George emperyalist politikayı şu cümle ile açığa vurmaktadır:

«— Bolşeviklerle milliyetçi **Türkler arasında bir menfaat ayrılığı yaratmalı.»**

Londra Konferansı tutanaklarına da «İlk yapacağımız iş bunların (Anadolu savaşçılarının) liderlerini yoketmek olmalıdır.» cümlesi geçmektedir.

Aşağıdaki belge ise, raslantı düşüncesini çok zayıflatmaktadır. Konya eşrafından İngiliz Yüksek Komiserine yazılmıştır şu mektup:

«Milli Kuvvetler adı altında bir grup, Müslüman ve Hıristiyanları öldürmektedir. Hayvanlarımızı elimizden alıyorlar. *Telgraf hatlarımızı kesip* bizim sizlere haber vermemizi önlüyorlar. Bizim hükümetimiz zayıf olduğu için milliyetçileri ezemez. Milliyetçileri ezmek için İngiliz Hükümetinin bize yardım elini uzatması için *yalvarırız.»*

Mustafa Suphi, eşi, Ethem Nejat ve diğer 13 arkadaşı 28 Aralık 1920'de Kars'a gelmiştir. Yeni Sovyet Sefiri Budu Mdivani başkanlığındaki diğer bir grupla yolculuk *edilmektedir.*

Cinayete doğru

«Harici» ve «dahili» lerin kararlaştırdıkları cinayetin ilk adımı da Kars'ta atılacaktır. Suphi grupundan iki kişi «propaganda yaptıkları» gerekçesiyle tutuklanacaktır. Suphi komplo hazırlıklarını sezecek, fakat tarihsel görevini tamamlama yolundaki kararını değiştirmiyecektir. Mustafa Kemal Paşa'nın randevusunda hazır bulunmak için Ankara'ya gitmesi şarttır. Durumu görüşmek üzere Ethem Nejat'la birlikte Kâzım Karabekir'e gitmiştir. Karabekir Paşa onlara nazik olmayan *bir* çıkış yaparak, kendisinin çizdiği yoldan Ankara'ya gitmelerini veya yurt *dışına çıkmalarını ihtar etmiştir.*

Karadeniz sularında can veren Mustafa Suphi

Moskova Elçimiz Ali Fuat Paşa ile de görüştükten sonra, kafile çaresiz Erzurum yoluna çıkmıştır... Muhafaza-i Mukaddesat Cemiyeti'nin kışkırtması *ile aleyhte gösteriler* başlamış ve kafile Erzurum'a sokulmamıştır. Bu kez dekovil hattıyla Karabıyık'a, oradan da kızaklarla Trabzon'a gidilmiştir. Burada daha şiddetli kışkırtmalarla karşılaşılmıştır.

Durumu kavrıyan *Sovyet* Sefiri Mdivani, vali ile görüşerek, Bakû'ye dönmek üzere Mustafa Suphi ve arkadaşlarının motorla Batum'a gönderilmelerini istemiştir. İstek derhal kabul edilmiştir... Kayıkçılar Kâhyası Yahya'dan sağlanan bir motorla Mustafa Suphi ve arkadaşları Batum yoluna çıkarılmıştır.

Ortam hazırlanmıştır... Cinayete geçilecektir artık.

Şifreli telgraflar

Cinayet plânının ve amacının iyice aydınlanabilmesi için iki önemli telgrafı ortaya koymak gerekiyor. Doç. Mete Tuncay'ın Türk İnkılâp Tarihi E Arşivinde inceleyip çözümlediği şifreli telgraflar Kâzım Karabekir ve Erzurum Valisi Hamit (...) Bey arasında teati edilmiştir. Suphi ve arkadaşlarına karşı hazırlanan gösteri… lerin şekli kararlaştırılmakta… dır.

3071 numaralı telgraf. Erzu… rum Valisinden Karabekir'… çekilmiştir.

«Şark Cephesi Kumandanlı… ğına 2 Kânunusani 337

... bendenizce memleketteki… tesanüdü ve ahengi ihlâle sa… bulunan bu eşhasın hudut h… ricine çıkarılması zaruridir. Maamafih bu ihraç keyfiyeti… nin Kars'ta Rusların gözler… nin önünde vaki olması m… surdan gayr-ı salim bulund… ğu için keyfiyetin benden… havale buyurulması eslem-i t… riktir.»

Kâzım Karabekir'den Er… rum Valisi Hamit Beye ve… len cevaptır:

«3 Kânunusani 337 (ert… gün) — ... Buna nazaran … Suphi ve rüfekasının hudut h… ricine çıkarılmasında berv… ati bir tertibin icrası müna… görülmektedir. Mümaileyh r… fekasının, Erzuruma muva… latları gününden itibaren g… gazete neşriyatı gerekse ha… münasip tezahürat ve tazy… tiyle daha içerilere seyaha… ve memlekette kalmak ve ç… lışmaklığın kabil olmıyac… hakkında kendilerine de lâz… gelen tesirat hasıl edilir... y… daki mevakide ve Trabzon'… da Bolşeviklerin gözleri önü… de tezahürat-ı mezküred… matlubu veçhile idare edilm… ve Bolşeviklik aleyhinden zi…

KAATİL
Kayıkçı Kâhyası Yahya

işbu şahsiyetler hakkında ...uğunun izharını münasip ...uyorum.»

...âzım Karabekir'in isteğini ...akatle yerine getiren Er...um Valisi aynı konuda, ...stafa Kemal Paşa'ya da tel... çekmiştir. Ama telgraf kı... ve yanıltıcıdır:

...(No. 3072) 16 Kânunusani ... (14 gün sonra) — Kâzım ...a ile bu bâpta cereyan e... muhaberat neticesinde te...rrür ettiği üzere galeyanda ...unan halkın taarruzuna ma... vermeyerek mumaileyhle ...iyetini mahfuzen hudut ha...ne sevkolunmak üzere Trab...'a göndereceğim.»

Mukaddesatçılar

...aradeniz'de gece vakti iş...ecek cinayete geçmeden ön... olaylarda rolü görülen Mu...faza-i Mukaddesat Cemiye...in de kimliğini karıştırmak ...ekiyor.

...uhafaza-i Mukaddesat Ce...yeti, T.B.M.M.'ndeki hilâfet ...ve saltanatçı grupun (İkinci ...up), Meclis dışındaki kolu... Yani bir İngiliz zırhlısıy... yurdunu bırakıp kaçan ha... ve sultanın taraftarıdırlar ...lar. Atatürk, cumhuriyet ... sosyal devrimlere şiddetle ... koymaktadırlar.

...emiyetin başında Erzurum ...usu Hoca Raif Efendi bu...maktadır. Anadolu'ya, ce...etçe sık sık bildiriler çıka...maktadır. Bildiriler, emper...ist politikanın sözcüsü Lloyd ...rge'ün istediği yöndedir... ...cü ve milliyetçi güçleri ...birine düşürücü...

...Cemiyet yönetmeliğinin ikin... maddesinde şunlar yeralmak...dır:

...İçtimai inkılâp adı altında ...kaddesata, dine, ahlâka, â...lere, milliyete aykırı ve düş... olan komünistlik, bolşe...lik ve halkçı iştirakiyun gibi ... takım adlarla memleket dı...da kurumuş olup içerde git...e yayılmakta bulunan mu... cereyanları önlemektir.»

...adde 3. **«Osmanlı Kanunu ...isinin belirttiği hükümet ...ti İslâmive ve dini res... dini İslâmdır.»**

Bu dönemde Ankara'da, emperyalistlerce Anadolu'ya geniş ölçüde ajan sokulduğu ve rüşvetler dağıtıldığı endişesi vardır. Mustafa Kemal Paşa, **Kâzım Karabekir'e talimat vererek Muhafaza-i Mukaddesat Cemiyeti'nin faaliyetleri üzerine dikkati çekmiştir. Fakat karşılık olarak Karabekir'den, hayret verici bir tavsiye telgrafı alınmıştır.** Telgrafta **hilâfete ve saltanata dokunulmaması istenmekte, Mecliste başlıyan cumhuriyetçi akıma Atatürk'ün katılmaması** salık verilmektedir.

Kâzım Karabekir Muhafaza-i Mukaddesat Cemiyeti üzerindeki **koruyuculuğunu** böylece **açığa vuracak amma,** cemiyet bundan sonraki çalışmalarını yeraltına indirecek, İzmir Suikastı için ortamı hazırlıyacak ve çeşitli kılıklarla günümüze kadar sürüp gelecektir.

Takip ve Cinayet

Mustafa Suphi, eşi, Ethem Nejat ve arkadaşlarını Batum'a **götüren motoru** ikinci bir motor izlemektedir... İçinde Kayıkçılar Kâhyası Yahya'nın adamı Faik Reis ve hempaları vardır. Takipte şüphe uyandırıcı bir yan yoktur. Fakat takipçiler maksatlı ve kararlıdırlar. Tarihimize kanlı bir yaprak ekliyeceklerdir...

Sürmene açıklarında Mustafa Suphi ve arkadaşlarının bulunduğu motorun önü **kesilmiştir.** Adım adım geliştirilen cinayet plânının son **safhasıdır artık...**

Vakit gecedir...

Soylu devrimcilerimizin sonu kısa olur:

Faik Reis ve hempaları, hepsini öldürüp denize atmıştır.

....

....

Bir söylentiye göre, Mustafa Suphi'nin eşi, Kayıkçılar Kâhyası Yahya'ya götürülerek **«kapatma»** yapılmıştır... **Türk Hükümeti'ne verilmek üzere grupta bulunan altınlar ise, Yahya ve adamlarına kalmıştır. Yahya'nın mükâfatsız bırakılması düşünülemez elbet...**

İkinci bir söylentiye göre de, Suphi ve arkadaşlarına karşı hazırlanan tertipleri öğrenen Mustafa Kemal Paşa'nın, onları yeniden geri getirtmesinden korkularak cinayet işlenmiştir.

Sükût

Tarihsel belgeleri kapsıyan arşivler bu noktadan itibaren sükût etmektedir... Cinayetin Sovyet liderleri arasında uyandırdığı geniş tepki üzerine, Ankara Hükümeti bunun bir deniz kazası olduğunu ileri sürmüş ve görüşünde ısrar etmiştir.

Ancak daha sonra, olaylarda ilgi çekici bir gelişim görülecektir. Enver Paşa'nın adamı olduğu anlaşılan Yahya, âleti olduğu cinayetten 18 ay sonra bilinmeyen eller tarafından **öldürülecektir. Kâzım Karabekir cinayetin kendisi tarafından işlenmediğini, Mustafa Kemal'in yanıldığını ileri sürecektir. Sonra kaleme aldığı anılarında Karabekir daha ileri** giderek, **Atatürk tarafından o**layları kovuşturmakla görevlendirilen **Mebus Ali Şükrü'nün Yahya'yı öldürttüğünü** 5ne sürecektir. Karabekir'e göre, Ali Şükrü'nün isteği üzerine Ankara'dan gelen Muhafız Birliği Komutanı Topal Osman Ağa, Yahya'yı öldürmüştür. Ne gariptir, 1923 ilkbaharında **Topal Osman, Mebus Ali Şükrü'yü öldürecek,** kendisi de askerleri tarafından katledilecektir.

Karabekir'in son olaylardaki **rolünü kestirmek** zorlaşmıştır... Arşivlerdeki belgelerde **Karabekir'in cinayetten sonra da Suphi ve arkadaşlarını rahat bırakmadığı ve tarihi yanıltmaya çalıştığı görülmektedir.** Ele geçen bir mektubunda Karabekir, Tiflis Mümessili Kâzım Beye, **«Bakû'dan gelerek Ankara'ya gitmek isteyen ve fakat Erzurum ve Trabzon'da ahalinin nefretli nümayişleri karşısında Batum'a kaçan Mustafa Suphi Heyeti hakkında icap edenlere âtideki malûmatı verirsiniz.»** diye yazmakta. Suphi ile arkadaşlarının birer İngiliz ajanı olduklarının propaganda edilerek gözden düşürülmelerini istemektedir. **Oysa bugün aydınlığa çıkan bu mektup ve diğer belgeler sadece sahibini yaralamaktadır.**

«İstiklâl Harbimiz» anıları ile kendisine geniş bir övgü yazan Karabekir'in adı, sonraki yıllarda, Atatürk'e karşı hazırlanan İzmir Suikastine de karışacaktır. İdamlık olmaktan Atatürk'ün lûtfuyla kurtulduğu ise, gerçektir.

Bir Umut

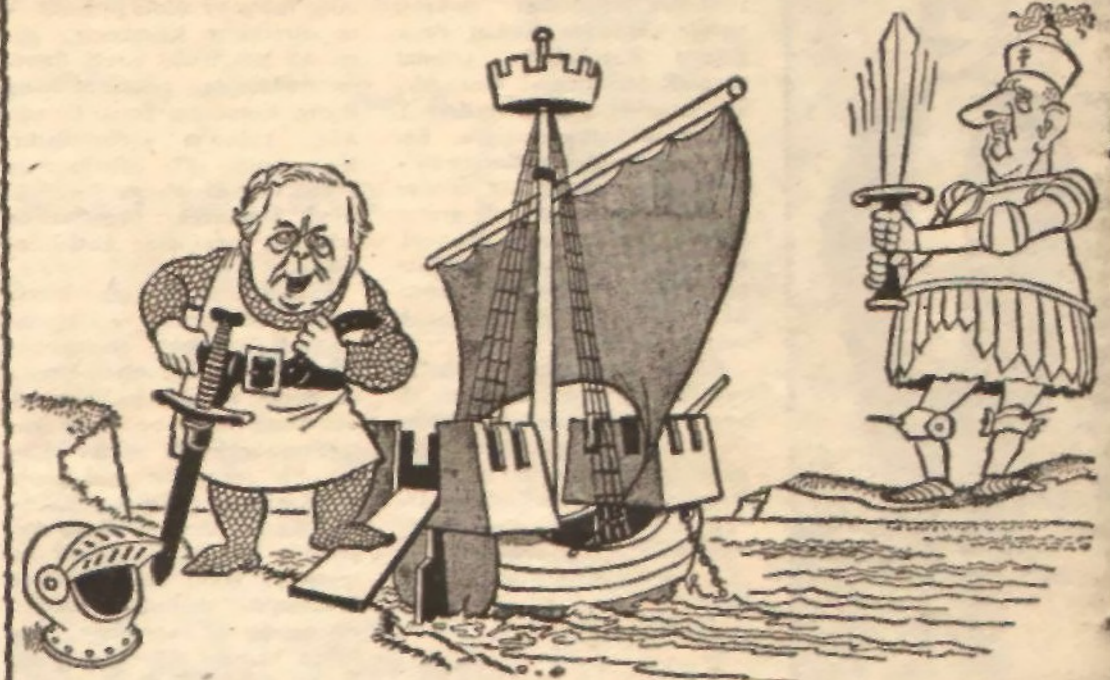
Cinayetler zincirinin üzerindeki «esrar» ın kalkacağı zamanı kestirmek zordur. Atatürk'e ait olduğu söylenen 12 demir sandıktan çıkacak belgelerle belki tam aydınlığa kavuşulabilecektir. Ancak, Ata'nın ölümünün 50. yılında açılacağı ileri sürülen **sandıkların varlığı hakkında da kesin** bilgi yoktur.

Bu yazının hazırlanışında Mete Tuncay'ın araştırmasından başka T. Z. Tunaya (Türkiye'de Siyasi Partiler), Sabahattin Selek (Anadolu İhtilâli), Erol Ulubelen (İngiliz Gizli Belgelerinde Türkiye) araştırmalarından; İlhan Selçuk'un günlük uyarmalarından ve özellikle gerici yayınlardan yararlanılmıştır. Teşekkürle belirtiriz. T. O.

DIŞ YORUM

İhtiyar generalin yeni dünyası!

Halûk TANSUG

YENİ DÜNYA'NIN ESKİ ŞÖVALYELERİ!

Fransız Cumhurbaşkanı General De Gaulle'ün 28 Kasım Salı günü yaptığı basın toplantısı, **«günün konusu»** olma vasfını keybetmedi.

De Gaulle'ün demeciyle ilgili münakaşalar, hâlâ, dünya basınını meşgûl ediyor. Dünya liderleri, aynı konuyla ilgili olarak şu veya bu yönde, hâlâ fikir yürütme zorunluğu duyuyorlar. Hattâ, en tarafsız Fransız gazeteleri, bir kaç yıl öncesine nazaran De Gaulle'ün tamamiyle aksi istikâmette politika izlemeye kalktığı tezini ileri sürüyorlar. (Bak: LE MONDE, 30 Kasım 1967, sayfa 1).

Oysa, Fransız Devlet Başkanı, iktidara geldiği günden bugüne dek politikasının esaslarında en küçük bir yön değişikliği yapmamıştır. Şöyle ki, De Gaulle, daima Fransa'nın pratik ve uzun vâdeli menfaatlerini (âli menfaatlerini) koruma yolunda çalışmıştır.

Ama dünya şartları, İsrail - Arap harbi devresinde değiştiğinden, De Gaulle de o tarihlerde değişen şartlara ayak uydurma zorunda kalmıştır. Yâni, kurulmaya başlanan **«yeni dünya»** da Fransa'yı **«yeni yeri»**ne oturmaya kalkmıştır.

LYNDON JOHNSON
— Boy hedefi —

Yoksa, **«yeni bir dünya»** kurulması hâlinden, De Gaulle sorumlu değildir. **«Eski dünya»**'yı çıkmaza o sokmamıştır. **«Eski dünya»**'yı batağa sürükleyenler, De Gaulle'ün bugünkü politikasını tenkide yeltenenlerdir. Çünkü bu sonuncular, atom devri özelliklerini anlayamamışlardır. Değişen şartları görememişlerdir.

İşte, meseleye bu açıdan bakıldığında, yalnız Fransa'nın politik özellikleri aydınlığa kavuşturulmakta kalmıyor. Aynı zamanda, devrin özellikleri meydana çıkarılabiliyor. Fransız'lardan gayri halklar için de, **«kıssadan hisse»** alma imkânı mümkün kılınıyor.

Şu bakımdan ki, eğer Fransa'yı böylesine zorluyan şartlar dünya çapı karakter taşıyorsa, o zaman Fransa'dan gayri ülkelerin de kendi açılarından benzer yolları benimsemeleri millî menfaatleri icabı olabilir. Fransadan gayrı ülkeler de, **«yeni kurulacak»** dünyada **«yeni bir yer»** almaya yönelme durumuna geçebilirler. Böyle bir yöneliş, Fransız'lardan gayri halkların da **«âli menfaatleri»**ne denk düşebilir.

Konuyu, bir kaç sualle, açmaya çalışalım.

Dünya şartlarında, böylesine 90 derecelik değişiklik yaratan, yeni olaylar hangileridir? De Gaulle'ü, Fransa'nın **«âli menfaatleri»** uğruna bir kaç yıl öncesine nazaran, aksi istikâmete iten yeni unsurlar hangileridir? **«Yeni dünya»**, ilk defa nerede ve nasıl kurulmaya başlanmıştır? De Gaulle'den gayrı diğer Batı'lı liderler acaba neden **«yeni dünya»** akımını görmeye yanaşamamaktadırlar? Yakın istikbal, **«yeni dünya»** açısından, neler vâdetmektedir?

Konuyu Fransa vesilesiyle ele

DE GAULLE
— Hücuma geçti —

aldığımıza göre, yine aynı açıdan meseleyi eleştirmeye devam edersek, temel karakter taşıyan bir hakikatle karşılaşırız. Fransa, Birleşik Amerika Devletleri veya Sovyetler Birliği gibi, bir **«süper devlet»** değildir. Hattâ, yine Fransa pek çok alanda, İngiltere gibi **«ikinci sınıf»** bir devlet de değildir. Fransa, sâdece, **«üçüncü sınıf»** bir devletin imkânlarına sahiptir. Ve bu mahdut **«üçüncü sınıflık»** devlet imkânlarını herkesten iyi, Fransa'nın devlet başkanı general De Gaulle bilme durumundadır.

O hâlde, normal şartlar devam ettiği sürece, De Gaulle sevkü idaresindeki bir Fransa'nın yekten Amerika, yahut Sovyetler yahut İngiltere kar-

LESTER PEARSON
— Quebec kimin? —

şısına çıkması bahis konusu olamaz. Bu nazari imkânsızlığa, De Gaulle'ün (bütün iddialar aksine) tarihte eşine a rastlanır pratik tabiatı eklenirse, Fransa'nın son derec temkinli politik plânları dah iyi anlaşılır.

Nitekim, belirli bir tarihe ka dar (son İsrail - Arap harbin ve bu vesile ile Sovyetler'i Akdeniz'e çıkışlarına kadar) De Gaulle idaresi Amerika politikasına tamamiyle zıt yo lara hiç sapmamıştır. Aynı be lirli tarihe kadar, De Gaull çok küçük teferruatta Wa hington'unkinden farklı, fak esaslarda Washington'unki paraleli bir politika gütme dikkat sarfetmiştir.

İsrail - Arap harbine ka De Gaulle'ün Amerikan p tikasını tenkitleri, **«romant** karaktere bürünmüştür. Za bu gerçek, bugün, az çok tün Batı basınında belirtilme tedir.

De Gaulle, Amerikan po kasına tamamiyle zıt düşe kışlarına, son İsrail - A harbi devresinde başl Çünkü, İsrail - Arap Harbi silesiyle Moskova idareciler Akdeniz'e tarihte ilk defa me»leri evvelâ Akdeniz'de kuvvetler dengesini, sonra dünyadaki kuvvetler denge bozmuş oluyor. Üstelik s politik denge değişimi, Batı'nın (özellikle Batı Blo **«süper lideri»** Birleşik Ame ka'nın) bir ekonomik buhr

Amerika'da hâdiseler yaratan mülâkat

Kennedy suikastının içyüzü

Zincirleme ölümlerle tam bir esrar perdesine bürünen Kennedy'nin ölümü olayını büyük bir cesaretle alan New Orleans Savcısı Jim Garrison, Play Boy Dergisi'ne verdiği mülâkatta CIA'nın ve çıkarcı çevrelerin Kennedy'ye karşı hazırladıkları komployu delilleriyle ortaya koydu.

Gelecek hafta Ant'ta

Düzen açısından Özel Yüksek Okullar

Hasan YALÇIN
İ.T.Ü.T.B. Başkanı

Özel Yüksek Okullar konusunda bugüne dek süren tartışmaların çoğunluğu, bunların Anayasa ve yasalara uygun olup olmadıkları temeli üstünde gelişti. Özel okul patronları ile aynı paralelde demeçler veren yetkililer bunların Anayasa'ya uygunluğunu ileri sürerek sorunun özünü ve gerçeğini halktan gizlemeye çalışırlarken, halk yararına düşünen bazı yazarlar bunların Anayasaya aykırılığını ortaya koydular. Tartışmanın salt bu noktada tutulması, sanki Türkiye'nin başlıbaşına ve ayrık olarak bir Özel Yüksek Okul sorunu varmış gibi konunun soyutlaşmasına yaramıştır.

Bu tür bir tartışmanın da gerekliliğini yadsımamakla birlikte ortaya konması gereken noktaların çok ayrı olduğu kanısındayım. Bir kere Türkiye geri bırakılmış bir ülkedir. Geri bırakılmış ülkelerin ortak ve en belirgin özellikleri yapımcı sanayiin kurulamamış olmasıdır. Ülkemizde de sanayileşme çabaları yabancı tröstlere bağlı bir montaj sanayiinin doğmasından ötede yarar sağlamamıştır. Elbette bugün işlerlikte bulunan zorlama kapitalist düzen içinde, dünyanın dev tröstlerinin pazarı durumunda bulunan ülkemizde yapımcı sanayiin gelişmesi beklenemezdi. Oysa sanayileşme ve teknik birbirinin ayrılmaz parçaları olarak ortaya çıkarlar...

Sanayileşme teknik ilerleme, teknik gelişme ise sanayiin zorlaması sonucu gerçekleşmiştir. Türkiye'de bugüne dek büyük bilim adamlarının yetişememesi, Üniversitelerin bilimsel araştırmalara gerekli önemi vermemeleri, üstün zekâlı, buluşçu yetenekteki bilim adamlarının «beyin sömürüsü» olarak adlandırılan bir yöntem çerçevesi içinde gelişmiş sanayi ülkelerince kapılması hep bu ilişkinin kurulamamış olması ile açıklanabilir. İşte Özel Yüksek Okullar, Türkiye'de yabancı tröstlerin emperyalizmine uygun olarak örgütlenmiş sermayenin yapımcı sanayie geçemiyeceği ve yapımcı sanayiin olmadığı yerde buluşçu ve araştırmacı elemanın yetişemiyeceği gerçeğinden doğmuş montaj okullarıdır. Hesabını hep düzenin değişmiyeceği ve değişmemesi gerektiğine göre yapan kapkaççı sermaye ülkenin değil, kendi çıkarlarının gereğine uygun elemanları yetiştirecek okulları da kurmuş, örgütlenmesinin eğitim yönünü de sağlama bağlamıştır. Şimdiye kadar devlet Üniversite ve Yüksek okullarından, bütün olanaksızlıklara karşın yetişmiş buluşçu ve araştırmacı olmaya yatkın elemanları çarkında öğütüp kısırlaştıran düzen, şimdi hem yeni bir kâr alanı açmış, hem de statükoyu koruma yönünde yeni bir adım atmıştır. Bu, işin en korkunç yanıdır bence: Halk yararına gerçekleşecek bir düzen değişikliği, sanayileşmeyi gerçekleştirmek için gerekli teknik bilgi dağarcığına elini uzattığı zaman karşısında ustabaşı ölçülerine göre yetişmiş apartman mühendislerini bulacaktır.

Özel Yüksek Okullara Üniversite öğretim üyeleri açısından bakıldığında da aynı tuzakla karşılaşılır. Bizde sanayi gerektirmediği için aslında bilimsel araştırma yapma alışkanlığı edinememiş öğretim üyeleri, şimdi artık özel okullara ayırdıkları geniş zaman yüzünden isteseler de lâboratuvarlarına giremiyeceklerdir. Üniversite öğretim üyelerine gerekli ve hakedilmiş maddi ortamı hazırlamıyarak onların bilimsellik yolunda kullanmaları zorunlu zamanlarının kiralanmasına göz yuman devlet yöneticilerinin bilime karşı tutumları ile, Montaj sanayii ve Özel Yüksek okulcuların bilim konusundaki düşmanca tutumları arasındaki çatışma gerçekten korkunçtur. Ve bu korkunç paralellik, Özel Yüksek Okulların Anayasa'ya uygunluğu konusundaki iğrenç ağız birliğinde ifadesini bulmaktadır.

Türk Ulusu birçok konuda olduğu gibi Özel Yüksek Okullar konusunda da iğrenç bir tuzağa düşürülmek istenmektedir. Dün köy enstitülerini kapıyan düşünce ile bugün Özel Yüksek Okulları açan ve onları savunan düşünce arasında hiçbir fark yoktur. İkisi de eğitim gören halkın uyanıp düzenin kendi yararına işlemediğini göreceği korkusunda temellenmektedirler. Ve çıkarları açısından düzenin asla değişmemesi, bunun için en korkunç ve iğrenç plânların bile uygulanması gerektiği görüşü ile devinenler tarafından ortaya konmuşlardır.

Diğer taraftan, Özel Yüksek Okullar önemli bir baskı gurubu olan gençliğin bir kesimini her türlü şartlandırmaya açık olarak statükonun savunucularının ellerine teslim etmişlerdir. Bugün Özel Yüksek Okullarda okuyanlar, bütün bu söylediklerimize ve yazdıklarımıza hak verseler bile, bir noktadan sonra patronları savunmak durumuna düşeceklerdir. Aslında kötü düzen ve onun çarkını ellerinde tutanlar öğretim üyelerine karşı işledikleri cinayeti bir kere de Özel okulda okuyanlara karşı işlemektedirler. Görevi gereği onları eğitip halkın yararına kullanması gereken devletin yöneticileri bu yolda adım atmamakta, sömürülecek bir kitle haline gelen okuma isteğiyle dolu insanlar sermayenin iştihasına yem olmaktadırlar. Görüldüğü gibi Özel okullar sorunu Genel düzen ve onun her yanı sarkan, halk çıkarlarına karşı işliyen eğitim düzeni içine yerleştirilmedikçe anlaşılamaz. Ve ancak böyle yapıldığı takdirde bir anlam, bir önem kazanır. İşte «Özel Yüksek Okulların devletleştirilmesi» savı etrafında direnişe geçen öğrenciler bu düşüncelerden kalkmışlardır. Ve eylemlerini yukarıda anlatılan kısır döngünün umutsuzluk verici ortamında soygunen kapitalist düzenin diyalektik gelişme sonucu mutlaka çökeceği gerçeği üzerinde temellendirip, bu işi yapacak insanlara, halka anlatarak 441 km. yürümüşlerdir. Kısacası Özel Yüksek Okullar konusu ele alınarak suçüstü yakalanan soyguncular ve bilim düşmanları halka teşhir edilmiş, onun yargılama alanına götürülmüştür.

Ve işte bu, dünyanın en büyük öğrenci yürüyüşü, bunun için halktan yana bir yönetimin kurulmasını amaçlıyan Türk sosyalist hareketine armağan edilmiştir.

---

lenme arifesinde gerçek-
r.
, Sterlin'in dünya parası
vasıflarını kaybettiği,
'ın ise benzer bir uçuru-
doğru sürüklendiği sıralar-
Moskova idarecilerinin Ak-
e çıkışları, «yeni dünya»-
kuruluşuna doğru atılmış
adımdır.
ka deyimle Sovyetler
niz'e çıkmışlardır. Dolar
nı yakındır. Amerika'nın
eki silahlar, Washington
cilerine, bir dünya harbi
bilecek üstünlüğü vere-
ktedir. Kısaca, gerek as-
gerek siyasi gerek eko-
k alanlarda Amerika li-
indeki Batı zihniyeti çö-
hâlindedir.
eyse, De Gaulle, Fransa'-
(Amerika dümen suyun-
felâkete sürüklememek i-
bir yol aramalıdır. Was-
n ve onu körü körüne

HAROLD WİLSON
Darbe üstüne darbe —

diğer Batı başkentleri
, bir hâl çaresi düşün-
. Hattâ, De Gaulle, bu
dünya» yolunda yanına
Batı Avrupa ülkelerini
alıdır. «Batı»yı, çöken
erika'nın anaforundan
gün kuvvet kazanan
Bloku'nun etkisinden,
maya çalışmalıdır.
nın, acemice Amerikan
yüzünden daha tehli-
urumlara yaklaşmasını
mak için, De Gaulle bir
kirler ileri sürüyor.
hemen eski hudutları-
sin ki, Sovyetler'in A-
yardım uğruna daha
Akdeniz'e çıkmaları ön-
sin», demeye getiriyor.
ada'nın bir kısmı (Que-
uhtariyete kavuşsun ki,
nin tamamı Amerika'-
lenen ekonomik buhra-
üklenmesin» demeye ge-

esası'na dönülsün ki,
buhranı patlak verince,
eğilse Batı Avrupa'nın
direkt bağlantılı ekono-
kurtulsun» demeye ge-

tere hiç bir şekilde Or-
ar'a sokulmasın ki, çok
reler geçirecek Batı
birliği İngiltere'nin ü-
dertlerini de yüklenme-
meye getiriyor...
De Gaulle Fransa'sı,
izlediği politika esas-
değiştirmemiştir. Deği-
nyanın (özellikle Batı-
nın) politik şartlarıdır.
dünya», Akdeniz'de kurulmaya başlanmıştır. Bu modern akımın satıhda ilk beliren unsurları, Akdeniz dengesinin klâsik Batı menfaatleri aleyhine değişmesidir. Yine aynı modern akımın en temel unsuru, Dolar'ın tehlikeye düşmesidir.

De Gaulle dışındaki Batı'lı liderler, tehlikeli gidişatı görmek istememektedirler. Çünkü, tehlikeyi önleme uğruna alınması gerekli tedbirler, geleneksel alışkanlıklarını ve menfaatlerini rencide etmektedir.

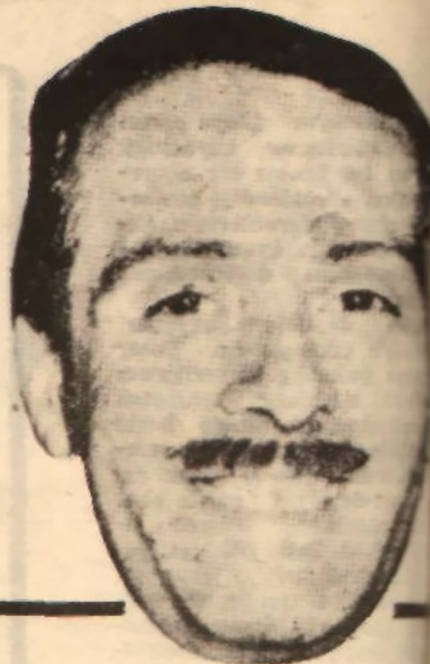
Fransız Cumhurbaşkanı General De Gaulle'ün 28 Kasım Salı günü yaptığı basın toplantısını, böylesine gelişmelere ve yorumlara bağlamak gerekiyor. Aynı şekilde, Fransız'lardan gayri milletlere de, De Gaulle'ün misal teşkil etmesi zorunluluğu kendiliğinden ortaya çıkıyor.

Çünkü, milletlerarası politikada, kaptanın hatası yüzünden batacağı evvelden belli bir gemiyi en kısa zamanda terketmek kadar büyük akıllılık olamaz.

Kemal SÜLKER

SENDİKALARI TEHDİT EDEN BÜYÜK TEHLİKE: PARTİLERÜSTÜ POLİTİKA MASALI!

ALİ NAİLİ ERDEM
— Aynı masalı okuyor —

Genel-İş Sendikasının 3. Genel Kurulu, sendika ve politika *ilişkileri üzerinde yeniden durulmasını* gerektirdi. Hele Çalışma Bakanı Erdem'in biraz da sitem ve tenkit yollu **«sendikalar partilerüstü politika gütmelidir»** gibilerden konuşması konuyu tazeledi.

İşçilerin politika yapması, üretim araçlarını ve toprak mülkiyetini ellerinde bulunduran sınıfların emekçilere köle işlemi yapmalarının, onları aşırı derecede sömürmelerinin doğal bir sonucu olmuştur. Hemen her memlekette emekçilerin politika dışı kalması — yani devlet yönetimine aday olmamaları — iktidar elinde tutan o ülkenin mutlu azlığınca istenmiş ve o yönde eğitim yapılmıştır.

İşçi sınıfının dünya ölçüsünde derlenip toparlanması çalışmalarına girişilince işçi sınıfının politik görevleri söz konusu olmuş ve 1896'da Londrada bir karar sureti onanmıştır. O tarihte politik eylem şöyle belirtilmişti:

«Her şekilde örgütlenmiş işçi sınıfının politik iktidarı ele geçirmesi *ve işçi sınıfının kurtuluşu için devletin* ve belediyelerin idari ve teşrii olanaklarından yararlanılması.» Sonra da bütün memleketler işçileri burjuva partilerinden ayrı olarak siyasi bir partide birleşmeğe çağrılmış ve dört istekte bulunmaları karar altına alınmıştı:

1 — Genel seçim düzeninin kurulması, 2 — Herkes için eşit seçim hakkının tanınması, 3 — Hükümette ve belediyelerde söz ve referandum hakkının düzenlenmesi, 4 — Herkes için eşit seçme hakkının uygulanması...

Londra kararları ve görüşleri o tarihten beri bütün dünyada eleştirilip durmuştur. İşçi sınıfının örgütlenmesi ölçüsünde politik iktidarın ele geçirilebileceği kanısının doğruluğu bir çok örnekler vermiş, ancak sosyal demokrat eylemler, işçi sınıfının burjuva partileriyle ortaklık kurmaları gibi işbirlikçi tutumlar, Almanya'da, İngiltere'de işçi sınıfının önüne yeni sorunlar çıkarmıştır. Sendika yöneticilerinin *burjuvalaşması, kapitalist düzen*den yararlanan bürokratik bir sendikacı sınıfının doğuşu gibi konular yavaş yavaş Türkiye'ye de sıçramıştır.

Zaten 1877'den beri seçimlerin yapıldığı, örgütlenmenin 1906 yılında pek yoğunlaştığı memleketimizde grevlerin etkili olması üzerine *sendika — politika ilişkileri ön plâ*na geçmiştir. İttihat — Terakki'nin yabancı şirketlere karşı yapılan grevlerde işçileri değil, sömürücü yabancı sermayeyi tutması, sendika yöneticilerinin siyasi iktidardan yana kişiler olması gereğini savunmaya başlamasına sebep olmuştur.

O gün bugün görülen manzara şudur:

1 — *Siyasi iktidar, sendikaların* bağımsız olarak kurulmasını ve gelişmesini hoş karşılamamıştır: (1946 sendikalaşma hareketi ve hazin sonucu).

2 — Siyasi iktidar, sendikaları kurma ve deneti altında tutma yoluna girmiştir: **(1947'de CHP eliyle kurulan ve paraca yardım gören** ***sendikalar hikâyesi*****)**.

3 — Siyasi iktidar, sendikaların politika yapmasına karşı çıkmıştır: (D.P. döneminde iktidar, ekonomik bunalıma düştükçe; işçiler muhalefetten medet ummuş, bunun üzerine iktidar sert tedbirlere başvurmuş, Sendikalar Birliklerini bile kapatmıştır).

4 — *Siyasi iktidar, işçiler bilinç*lendikçe, siyasi partiler kurmaya koyuldukça, işçi sınıfının politik güç olmasını önleyici sloganlara sarılmıştır: (27 Mayıs Anayasasından yararlanmaya çalışılınca burjuva partileri koalisyonu, sendikaların partilerüstü politika izlemesini sağlık vermeye koyulmuştur. Daha önce CHP'den milletvekili adayı olan ünlü bir sendikacı, bu partilerüstü politika sloganının öncüsü olarak ortaya atılmış, görüşü basılı hale getirilmiş, sendika kongrelerinde de heyecanla savunulmuştur. En sonunda, TİP'e karşı Türk-İş kullanılmış ve Türk-İş, partilerüstü sendikacılık masalının savunucusu durumuna getirilmiştir.)

5 — Burjuva partileri, işçi sınıfını oy deposu saymaktan öteye geçmedikleri için bu **«depoyu»** elde etme mücadelesine girişince roller *değişmiştir: (İktidardaki parti, sen*dikaların partilerüstü kalmasını, yani kendisine oy vermesini, hiç olmazsa karşı partiye geçmemesini sağlamaya bakmıştır. Burjuva muhalefet partisi — iktidarda kaldığı sürenin tutumunu bırakmış — bu kez **«sosyal meseleler bizim politikamızın esasını teşkil eder»** diyerek sendikaları politika *yapmaya* çağırmıştır).

6 — **«Partilerüstü politika»** masalının savunucusu durumuna düşürülen Türk-İş de, bu ortamda bu kurt masalına kanacakların azaldığını anlayınca bir adım ileri atma gereğini duymuştur: **«Sendikalar başlarını kuma sokamazlar, iktisaden geri kalmış ülkelerde toprak reformu şarttır»** demeye başlamıştır.

Doğrusu, Türk-İş; hemen hemen **kuruluduğu tarihten beri toprak re***formunu savunmuştur. Fakat* toprak reformunun, bu reformdan yararlanacakların oylarının ağır bastığı bir Meclisten çıkacağı gerçeğini bir türlü görmek, kabul etmek istememiştir. Evet, geri bırakılmış toplumumuzda toprak reformu şarttır. Hattâ Atatürk de Türkiye'nin kalkınması için bunu şart saymış, demeçler vermiştir:

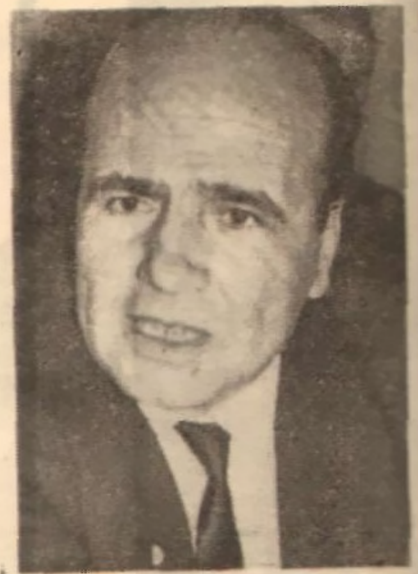
***«Milletin çiftçilikteki emeklerini* asli iktisadi tedbirlerle azami haddine çıkarmalıyız. Bu defa memlekette topraksız çiftçi bırakılmamalıdır.» (1937)**

O tarihten beri Meclis'e 4 defa toprak reformu kanun tasarısı verilmiş, hepsi politik nedenlerle geri alınmıştır. Şimdi de Meclis'te bir *toprak reformu tasarısı vardır* ve siyasi iktidarın ekonomik yapısı bu tasarının Atatürk'ün isteğine uygun biçimde ve de çağımızın verilerinden yararlanarak, Türkiye gerçeklerine yaraşır şekilde, kanunlaşmasını önlemektedir. O halde, işçileri uyutan, avutan, oyalayan, emeklerinin tam karşılığını almalarını önleyen, Anayasa haklarını tastamam-eksiksiz elde etmelerini geciktiren bu **«partilerüstü sendikacılık»** masalına **«paydos»** demeleri gerekir. **Bunu istemek hakkımızdır. Bir oyunu da hatırlatmada *yarar vardır:***

Burjuva partileri, işçi sınıfını kandırmak için 1946'dan bu yana yeni bir aldatmacayı uygulamaktadırlar: Sendikacıları kendi listelerinden milletvekili seçtirmek! CHP de, DP. de, A.P. de bu yola koyulmuştur. 1957'de Meclis'te hem D.P.den, hem de CHP.'den işçi milletvekilleri *bulunduğu halde* bunlardan hiç biri grev hakkını kanunlaştıramamıştı. İşçilerin özlemini çektikleri hiçbir tasarıyı bu sözde **«işçi»** milletvekilleri tasarı haline bile getirememiştir. Partilerin grup yönetim kurulları bazı masum tasarıların bile karşısına çıkmıştı. Bu deney şunu anlatmış olsa gerektir ***«partilerüstü sendikacılık»*** masalını dinleyenlere:

Parlamentoya giren sendikacılar, kendi sınıflarının partisi içinde değilse kendi meslekdaşlarına hiçbir yarar sağlayamazlar. Sendikacıların burjuva partilerinden milletvekili seçilmeleri, işçi sınıfını sömürenlerin, sendikacılar aracılığıyla *bu sömürüyü* **«acısız doğum»** misali, acısız aşırı kâr edinme biçiminde sürdürmelerine yaramaktadır. Yapılacak iş, sendikacıların, ekonomik mücadele ocaklarında (sendikalarda) pişerek edindikleri tecrübeleri politik eyleme kazandırmalarıdır. Yani, kendi işçi partileri içinde yer alarak, seçimle iktidara gelmeye çalışmalıdırlar. Bu tür çalışmalar elbette başarı sağlayacak ve işçi sınıfı öncülüğünde bütün emekçi halk tabakaları kendi iktidarlarını kuracaklardır. Bu yol açıkken, hâlâ eski plâkları çalmak ve yeni ihtiyaçları eski nağmelerle karşılamaya çalışmak insana çok garip geliyor.

Nitekim, Türk-İş içinde bir kısım sendikalar, AP iktidarına karşı çıkmak için birleşme ve işçileri uyarma aşamasına ulaşmış, Ekim 1965'te

SEYFİ DEMİRSOY
— Dümensuyu sendikacısı —

350.000 işçiyi temsil eden 18 işçi örgütü bir uyarı metninde birleşmiş ve demişti ki: **«Türk işçisi, kendi oylarıyla kendisini mahkûm ederse, bunun sorumlusu çıkarcı ve hâkim sınıflar değil, bizzat Türk işçi olacaktır.»** Ancak bu uyarıya imza koyan Genel-İş'ciler de henüz hâkim sınıfların hangi partilerde iktidarda olduğunu açık seçik görememektedir. Genel-İş'in tuttuğu anlaşılan parti de, AP gibi, toprak ağalarının yabancılara aracılık eden ithalâtçıların, yabancılarla ortaklık kuran sanayici ve yerli kapitalistlerin kümelendikleri, su başlarını tuttukları bir partidir. Bu partinin ve onu 1950'de muhalefete geçiren partinin döneminde ortaya çıkan Türkiye, yokluk ve yoksullukların kol gezdiği bir ülke durumuna düşmüştür. İşçi emeğinin aşırı sömürüsü, *iş bulamayan yüz binlerce,* milyonlarca insanın yâd ellere göçü, dilencilerin artması, sefaletin yaygınlaşması, dış borçların tahammül edilmez seviyeye ulaştırılması, yabancılara tanınan imtiyazların millet olma haysiyetini ağır şekilde yaralaması...

Bu bozuk düzenin emekçiler *yararına ve Anayasa* uyarınca değiştirilmesi, ancak işçi sınıfının politik ağırlığını devlet yönetimine koymasıyla mümkün olacaktır. Genel-İş Kongresinde Çalışma Bakanının yeniden **«partilerüstü sendikacılık»** masalını okumaya kalkışması, işçi sendikalarının yeni bir tehlike karşısında olduğunu göstermektedir. Bu *terane, yeni sıkıntıla*rın, yeni kısıtlamaların geleceğini haber veriyor gibidir, uyanık olmalıyız...

Başkentte Tiyatro Enflâsyonu!

• Kızı ile karısı arasında ne yapacağını şaşıran Cüneyt Gökçer, şimdi de kızı Deniz'i Juliet rolüne çıkarıyor.

Sandviç Tiyatrosu'nun ilk turda sahnele diği «ŞVAYK KARAKOLDA» oyununda Ali Özoğuz, Uğur Erkir, Savaş İncer, Ay kut Taluy.

968 - 69 sezonunun ilk turunda perdelerini çoğunlukla boş ara açan başkent tiyatroları i tur oyunlarına başlıyorlar. eyt Gökçer'in tutarsız yöne ile bir cadı kazanına dönen let Tiyatroları üç sahnesin oyunları değiştirirken, bu erde perdelerini açacak olan nişehir Tiyatrosu» ile sayıları yi bulan özel tiyatrolar da yapacak oyunlara hazırlanı ar.

ncak, sayıları yediyi bulan tiyatrolara Devlet Tiyatrosu altı sahnesi de eklenince, kent'le tam bir tiyatro enflâs başlamış oluyor. Bir sezon rtalama kırk oyunun oynan Ankara'da, seyirci artık eko ik nedenlerle onüç tiyatro yükünü taşıyamayacak du dadır. Bunun yanı sıra tiyat günlük yaşantısında büyük r veren ve tiyatroda iyi ile kyü ayırdedebilecek duruma Başkent seyircisini, politik nlerle yada gişe endişesiyle elenen sıradan oyunlar do mamaktadır. Bu durum özel ödeneksiz özel tiyatroları çıkmaza sokmakta, gitgide se lerini kaybetmelerine yol aç tadır. Kaldı ki özel tiyatrolar mlı birbirinin seyircisini makta», her yeni açılan tiyat n şansı eskisine oranla fazla aktadır. Geçen yıla kadar tiyatroları dolduran Ankara seyircisi bu yıl dağılmış, başta Devlet Deniz'i önümüzdeki günlerde An Tiyatroları olmak üzere pek çok tiyatro, perdelerini seyirci yerine boş sıralara açmıştır.

Yeni Tiyatro

Tiyatro enflâsyonu içinde Michael Hastings'in «Lee Harvey Oswald» adlı oyunu ile sahnesini açacak olan Yenişehir Tiyatrosu, sanat hayatına «Seyirciyi deneme tahtası yapmamak, seyircinin karşısında kendisini denemek» iddiası ile çıkıyor. Oysa böylesine iddialı bir topluluğun kadrosunda Oben Güney ve Aysan Sümercan'ın dışındaki bütün oyuncular amatör. Ve bu oyuncular, Özdemir Nutku'nun Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'ndeki öğrencileri.. Tiyatroyu, aynı zamanda dramaturg'luğu da üzerine alan Özdemir Nutku yönetiyor. Nutku, fakültedeki başarısız amatör tiyatro yönetmenliğini bu kez profesyonel olarak unutturmak istiyor. Özdemir Nutku'nun sahnelediği «Lee Harvey Oswald»u türkçeye Ali Özoğuz «Kennedy Olayı» adı ile aktarmış. İlk kez geçen yıl İngiltere'de oynanan ve büyük yankı yaratan oyunun Ankara'da yapacağı etki merakla beklenmekte.

Diğer özel tiyatrolar ise bu tura çoğunlukla gişe yapacak oyunlarla giriyorlar. Küçük Komedi ilk kez Nâzım Kurşunlu'nun «Ana ve Babalar Mektebi» ni sahneledi. Onu Turgut Özakman'ın «Komşularımız»ı ile Branistlav Nusiç'in «Nazır'ın Karısı» oyunları izleyecek. Adını Ankara Drama Tiyatrosu olarak değiştiren Başkent Tiyatrosu Dostoyevski'nin «Suç ve Ceza»sına başladı. Yıldırım Önal ve Arkadaşları turne için «Tahta Çanaklar»ı hazırlıyor. Büyük Meydan Sahnesin'de ise Yılmaz Gruda Gogol'ün «Bir Evlenmesi» ni sahneye koyuyor.

Juliet

Özel Tiyatrolara kaptırdığı bayrağı geri almaya çalışan Devlet Tiyatroları ise, Cüneyt Gökçer'in çapraşık tutumu ile gücünü ve seyircisini her geçen gün biraz daha yitirmektedir. Kendi çevresinde toplanan bir kaç sanatçıyı da elden kaçırmama çabasında olan Genel Müdür, ister istemez çevresindeki sanatçıların kaprislerine oyuncak olmaktadır. Bu arada Devlet Tiyatrosu'nda skandallar birbirini izlemektedir.

Karısı Ayten Kaçmaz ile kızı Deniz Gökçer arasında ne yapacağını şaşıran Cüneyt Gökçer, My Fair Lady'de harcadığı kızı kara'lıların karşısına «Juliet» olarak çıkaracak.

Uzun süreden beri bir «Romeo» bulamadığı için repertuarına almadığı «Romeo ve Juliet»i Cüneyt Gökçer sahneye koyuyor. Romeo'yu ise konservatuardan bu yıl mezun olan Alev Sezer oynayacak. «My Fair Lady»e yapılan büyük harcamaların gürültüsü dinmeden, gene büyük harcamalara yol açacak bu yeni oyunun Devlet Tiyatrosu'nda geniş çalkalanmalara sebep olması bekleniyor.

Öte yandan tiyatroda başgösteren skandallar da artık örtbas edilemez hale geliyor. Güngör Dilmen'in «Akad'ın Yayı» oyununun temsili sırasında Küçük Tiyatro sahne amiri Yılmaz Gürsu'nun bileklerini keserek intihara teşebbüs etmesi, Gökçer'cilerin bütün hasıraltı etme çabalarına rağmen kulaktan kulağa yayılıyor.

İntihar olayının yanı sıra «Akad'ın Yayı» nın ters ve yanlış bir yorum ile sahneye uygulanması, Ankara sanat çevrelerinde tebessüm ile karşılanmaktadır. Oyunun eleştirmesi yapılırken «Akad'ın Yayı» nın rejisörü Raik Alnıaçık'ın «Ben, eseri iki açıdan ele aldım. idealist ve materyalist açıdan. Danyal Kadıyı idealist, Akad'ı ise materyalist.» demesi Devlet Tiyatrosunun hangi ellerde olduğunu açıkça ortaya koyuyor. Alnıaçık oyunun kişilerini o denli ters açıdan almış ki, sözgelimi Karl Marks'ı Bergson, Bergson'u da Karl Marks olarak karşımıza çıkarmıştır.

Dümbüllü sahneden çekildi

Tarihe karışan Türk sahne sanatlarından Ortaoyununun son yük temsilcisi İsmail Dümbüllü de nihayet kısa metrajlı bir filmle seyircilerine veda etti. Dört katürcü, Oğuz Aral, Ferruh Doğan, Tekin Aral ve Eflâtun Nuri, eski İstanbul yaşayışını ve Direklerarası'nı, kantocuları, Kel Hasan Efendi'yi, Mınakyan Tiyatrosu'nu karikatür film olarak izdiler. Mike Rafaelyan tarafından ne alınan Dümbüllü, o devri hem oynadı, hem anlattı. Altı dakika n ve renkli olarak hazırlanan bu belge filmi Türkiye'de ilk defa yapılmaktadır. Fehmi Ege orkestrasının eşliğinde Kantocu Şamram'ın ünlü «Yangın Var» kantosunu Tolga Tiğin Aral, Kel Hasan'ın şarkısını ise İlhan Daner okudular. Resimde Dümbüllü, lmin hazırlayıcılarıyla görülüyor.

HALKIN SESİ

Hazırlayan: Aşık İHSANÎ

KUL HASAN

Kul Hasan, ozanlar şehri Maraş iline bağlı Afşin ilçesinin Emirilyas köyünde 34 sene önce doğmuştur. Dut ağacı sazını mızrab kullanmadan, tek parmakla çalar. Tellerden çıkardığı renkli nağmeleri, dinleyenlerin yanık yüreğine adeta bir kâse şarap gibi döker. Ağzındaki lokmasını başkasıyla bölüşecek kadar cömert olan Kul Hasan, hesabını bilmeyecek kadar da çok çocuk sahibidir

Köyü ve köyün dertlerini iyi bilen, haksızlığa karşı yazdığı güçlü şiirlerinden başka ayrıca iyi bir hiciv ustasıdır. Avukatlar elinden, ciğerinin yanık olduğunu söyler. Ama bütün avukatlardan değil herhalde. Çünkü çeşit çeşit avukat vardır.

Sözü Kul Hasan'a bırakalım ne diyor.

AVUKATLAR

Avukatlar toy tavuğu çok sever
Kuzu eti ile beş dâva savar
Kuzu yoksa, ister bir kısır davar
Daha der ki kaymak bal nerde kaldı.

Avukatsız haklı haksız sayılır
Parası olmayan düşer bayılır
Yalancı şahitler gerçek deyilir
Hani ya adalet soy nerde kaldı.

Âşık Kul Hasan'ım ciğeri yanık
Soyulu soyulu soğana dönük
Haklı, haksız seçilmiyor karanlık
Şehirler bozuldu köy nerde kaldı.

Nasırlı eller şimdi de kaleme sarıldı!

Türkiye'deki sosyalist yayınlar arasına geçenlerde yeni bir dergi katılmıştır: PROLETER...

Proleterin başlıca özelliği, yazarlarının tamamen işçi ve köylülerden ibaret olmasıdır. İdare yeri Adana'da bulunan ve 100 kuruşa satılan bu aylık derginin «Bildiri» başlıklı sunuş yazısında aynen şöyle denilmektedir:

«Proleter, işçi ve köylünün dergisidir. Proleter Dergisi'nin yazarları işçiler ve köylülerdir. Dergi işçiler ve köylüler için çıkıyor.

Proleter dergisi bilimsel toplumcu bir politika izleyecektir. Yani, üretimi yapan biz işçiler ve köylüler yarattığımız değerin karşılığını alamıyoruz. Çünkü iç ve dış sömürücüler var. Örneğin, pamuğu üreten bizler, bu pamuktan kumaşı üreten bizler, ama bu ürettiğimiz pamuktan, bu ürettiğimiz kumaştan büyük kazançlar sağlayan bir avuç azınlık, üretimde bizim işlediğimiz makinelerin sahibi iç sömürücü. Bu makineleri iç sömürücüye sahip kılansa dış sömürücü. Bunun içindir ki, üretim araçlarına biz işçiler ve köylüler sahip olmadıkça bu böyle gider ama, böyle gelmiş böyle gitmez.

Proleter Dergisi olayları, düşünceleri ve de eylemleri yansıtacaktır. İşçi ve köylü arkadaşlarımız, yaşantılarını yazacaklar, bu olaylara ilişkin düşünceleri tartışacağız, aydınlatacağız, bilince varacağız.

Proleter Dergisi, yurtta barış, evrende barış ilkesinin eyleme aktarılması yolunu arıyacaktır. Yurtta barışın, evrende barışın olabilmesi iç ve dış sömürücülerin kalkmasına bağlıdır.»

Zonguldak'ta da «SÖMÜRÜCÜYE YUMRUK» isminde onbeş günlük toplumcu bir gazete yayınlanmağa başlamıştır. Gazete, işçilere hitaben yayınladığı bir yazıda şu uyarmada bulunmaktadır:

«Kendi temsilcin olmayan bir parlâmentonun sana ne vermesini bekliyorsun? Diriler kendi evlerini ölülerle değiştirir mi? Toklar elindeki lokmayı açlara taksim ederek kendisi aç kalmağa razı olur mu? Kim sırtındaki paltoyu kış günü çıkarır da fakirin sırtına örter?

Onun içindir ki, kumanda kademesini eline geçirmedikçe, suyun başını tutmadıkça, geminin dümenine bizzat geçmedikçe, sofrayı kendi elinle kendin kurmadıkça, açıkçası kendi meclisine bizzat kendin dolmadıkça kendini aldatmaktan başka bir adım ileriye gidemezsin. Bunu hiç unutma ve zamanı gelince toparlan!»

Ordu'da yayınlanan «UYANIŞ» adlı haftalık toplumcu gazete de, dört aylık bir aradan sonra yeniden yayın hayatına atılmıştır. UYANIŞ, ilk sayısında «Yine karşınızdayız» başlıklı yazıda şunları yazmaktadır:

«Aradan dört ay geçti. Yurdumuzda neler değişti? Görünüşte değişen hiçbir şey yok. Aynı sömürü düzeni sürüp gidiyor. Ama, hayır... İçten içe büyük bir değişim var memlekette. Sömürülen kitleler uyanıyor. Doğu halkı dördüncü büyük mitingini yaptı. Onbinlerce insanın hakkını istemek için mitingler düzenlemesi, bizim kompadorların uykusunu kaçırıyor. Fatsa ilçemizin Beyceli köylüleri 84 kilometre yürüyerek köylerinin yol ve okullarının yapılmasını istemek için il merkezine geliyor. Yine Fatsalı köylülerimiz, faizciliği tel'in için yürüyüş tertipliyorlar. Bütün bunlar yurdumuzdaki büyük uyanışın belirtileridir. UYANIŞ, bu dâvaya hizmet edebilirse kendini mutlu sayacaktır.»

Osmaniye'de de HARAZ isimli aylık siyasal ve sosyal bir gazete yayın hayatına atılmıştır. Gazete, yayın amacını şöyle açıklamıştır: «İmanlı, yürekli, toplumcu ve ülkücü basın, bir ulusun geleceğini tayin eden ögelerin başında gelir. Haraz, işte bu anlayışın ürünüdür. Mâneviyat keneleri, politika bezirgânları, eğitim tefecileri Haraz'ın öncelik tanıdığı ilk hedef ve yüklenme noktalarıdır. Süründürülen öğrenci, harcanan aydın, ezilen emekçi, uyutulan halk, onun en keskin, en gür ve en direngen haykırışlarıdır.»

Denizli'de de UYANIŞ adlı bir toplumcu dergi yayınlanmağa başlamıştır. UYANIŞ, sunu yazısında şöyle haykırmaktadır: «Yazacağız! Gözümüzü budaktan, sözümüzü dudaktan esirgemeyeceğiz. Dobra dobra yazacağız gerçekleri. Körü körüne bir tutkumuz olmıyacak. Haklının yanında, ona dayanarak; sömürünün karşısında ona şamar olacağız. Halk uyanıyor. Toplum uyanışları, bazılarını gocundurabilir. İşte böylelerinin karşısına çıkacağız. Ulusça vermekte olduğumuz kalkınma sa[vaşının] yılmaz erleri! Ho[...] meydan!»

Yalova'da yayınlanan YÖ[N]CÜ Gazetesi ise, mücadelesi[nden] tâviz vermeden devam ed[er]ken baskısı sabote edilmiş [ve] bu yüzden teksir makinesin[de] basılmak zorunda kalmışt[ır]. YÖNCÜ'yü yayınlayanlar sabotaja rağmen mücadele [az]imlerini şöyle açıklamışlard[ır]: «Geçen hafta rezil bir tertip[le] karşı karşıya geldik. Ve bu [se]denle yayınımıza ara verm[ek] zorunda kaldık. Bugün siz [oku]kurlarımıza seslenebilmek i[çin] gazetemizi teksir makinesin[de] basıyoruz. Gerekirse ellerim[iz]le yazarak bu gazeteyi dev[am] ettirmek kararındayız. Elle[ri]mizi de kırarlarsa, o zaman kuyucularımızdan özür dile[ye]ceğiz.»

Bâbıâli'nin eyyamcı bas[ını] savaş kundakçılığı, din tica[re]ti ve lotaryacılıkla gününü g[ün] etmeğe çalışırken Anadolu'n[un] çilekeş gazetecileri işte bu [...] koşullar altında halka hizm[et] etmeğe çalışmaktadırlar [...] sın tarihi elbette her ikis[ini] de lâyık oldukları yerleri [...]recektir.

RAMAZANDA BÂBIÂLİ

Ramazan'ın girmesiyle beraber Bâbıâli basını de, Cumhuriyet, Milliyet, Hürriyet ve Yeni Gazete hariç hızlı şekilde dini yayına başlamıştır. İşte, Bâbıâli'nin Ramazan programı:

AKŞAM: 1) Hz. Muhammed'in 101 ismi şerifi, 2) Hz. Muhammed'in son meşakkat kızları, 3) Sultan ramazanları, 4) Politikacıların ramazan mânileri, 5) Camilerde bugün, 6) Çocuk ve İslâm (kitap), 7) Ramazan sohbetleri (kitap), 8) Mevlid (Kitap), 9) İslâm Dininin Esasları (Kitap), 10) İstanbul camileri (Kitap), 11) İlk Hacı İlk Kurban (Kitap), 12) Ramazan fıkraları (Kitap).

BÂBIÂLİDE SABAH: 1) Tasavvuf, 2) Halid Halid İbn-i Velid (R.A.), 3) İbrahim (A.S.) Allahı nasıl buldu?, 4) Fetih Evliyaları, 5) İslâm âlimleri ne diyor?, 6) Allah resulu diyor ki, 7) Orucun kısımları, 8) Kur'anı Kerim'den.

BUGÜN: 1) Fetvalar, 2) Mübarek Ramazan, 3) Büyük islâm velileri, 4) Müslüman çocuğun dersleri, 5) Hz. Peygamber'in kızları,

DÜNYA: 1) Gerçek müslüman odur ki, 2) Hz. Muhammed'in amaçları, 3) Dini bilgiler,

HABER: 1) Eski ramazanlar, 3) Hâdis-i Şerifler, 3) Ramazan konuşmaları, 4) Ramazan mânileri, 5) Ramazan fıkraları, 6) Ramazan tefrikası: Veysel Karani,

SON HAVADİS: 1) Din ulularının örnek hareketleri, 2) Kur'ânı Kerim'den, 3) Seçkin Sahabeler. 4) Sorular, cevaplar, 5) İstanbul camileri,

TERCÜMAN: 1) Peygamber efendimizin yüce siyasetlerinin metodları, 2) Tasavvuf, 3) Karagöz ve arkadaşları, 4) İman ışığında, 5) Ramazan-ı şerifin düşündürdükleri,

YENİ İSTANBUL: 1) İslâmda nefis terbiyesi, 2) Güzel Sözler, 3) Kim nerede vaaz verecek? 4) İmsâkiye.

Ve Bugün Gazetesi'nde bir ilân:

«Müslüman vatandaş! Senenin 11 ayında dine, mukaddesata, mâneviyata saldıran bazı ahlâksız ve riyakâr gazetelerin -din istismarcılığı maksadıyla- neşrettikleri RAMAZAN SAYFA'larını okuma! Onlara boykot ilâ net!»

haftanın karikatürü

— Davulumun ipi kaytan!...
— Sırtımda kalmadı mintaaan!...

Turhan Selçuk — Milliyet

Dangalak Kompradorlar!

Bizim enayi dümbelekler[i] ellerinden gelse, hani bulsalar, cenazelerini komünistlere kıldıracaklar, mevlûtlarını komünistlere okutturacakları nikâhlarını komünistlere kıydıracaklar doğumlarını keza komünistlere yaptıracaklar. Bu enayilere «Dangalak Kompradorlar» diyesim geliyor.

İSMAİL OĞUZ
(Bugün — 5.12.1967)

A N T • Haftalık Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN • Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN • Bu sayıda Sorumlu Müdür: YAŞAR UÇAR • Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN • İdare yeri: EBUSUUD CADDESİ, TAN HANI, No: 98-302. SİRKECİ - İSTANBUL • Telefon: 27 81 09 • Posta Kutusu 934 SİRKECİ - İSTANBUL • Ankara Temsilciliği - Tel: 13 40 20 •

Dizgi ve Baskı: VATAN MATBAASI • Taşra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM - Cağaloğlu - İstanbul, Tel: 27 38 54 • İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 34 İSTANBUL, Tel: 27 89 49 • Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira Üç Aylık 15 Lira • İlân: Santimi 25 Lira; yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir • Tek sütun üzerine 5 Santimlik kulu yayın ilânları 50 Lira'dan kabul edilmektedir...